

Departamento de Economía

PROGRAMACIÓNS
Curso 2022/2023

I.E.S. de Soutomaior
Arcade - Pontevedra

INTRODUCCIÓN. CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación está deseñada para alumnos de Educación Secundaria Obrigatoria, ESO, e de bacharelato do IES de Soutomaior, na parroquia de Santiago de Arcade, pertencente ao concello de Soutomaior.

Neste concello existen dous núcleos de poboación principais:

- Arcade, con características semiurbanas, coa poboación concentrada, sobre todo, no núcleo urbano, organizado fisicamente arredor de tres estradas de moito tráfico.
- Soutomaior, de carácter máis rural (capitalidade do municipio), con unha poboación dispersa, agrupada en pequenos barrios e lugares bastante separados: Aranza, As Cortellas, A Pena, Moreira, Alxán, O Rial, Lourido, O Val, O Sobral, Comboa, Vela, Romariz, A Pedreira e A Montesíña.

O Instituto atende tamén a alumnado da zona sur do concello de Pontevedra (Pontesampaio, Acevedo, Vilar, Canicouva), e alumnado de bacharelato do concello de Vilaboa.

O centro, situado entre Vigo (a 24 kms) e Pontevedra (a 11 kms) é claramente de carácter periurbano o que motivou nos últimos anos un importante incremento da poboación que traballa nesas cidades. Con todo, Arcade é unha poboación con identidade propia, con recursos en ámbitos como o lecer, asociacionismo, etc..., á vez que actúa como referente económico para as aldeas limítrofes.

A maior parte do alumnado é de familias de clase media ou media-baixa e é de destacar a presenza de alumnado de orixe marroquí.

Entre as características do alumnado, citar que a lingua materna dominante é o castelán seguida do galego.

O DEPARTAMENTO

Composición

Trátase dun departamento unipersoal formado pola profesora Mª Carmen Bussieres Valcarce.

Materias adscritas ó Departamento de Economía

. Materias da Ensinanza Secundaria Obrigatoria, ESO

- Economía. 4º ESO. Ensinanzas Académicas.
- Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º ESO. Ensinanzas Aplicadas.

. Materias de Bacharelato da Modalidade de Ciencias Sociais

- Economía. 1º Bacharelato
- Economía de la Empresa. 2º Bacharelato
- Fundamentos de Administración e Xestión, FAX

Horario e materias impartidas

O Departamento impartirá:

. Iniciación a Actividade Emprendedora e Empresarial, IAEE, 4º ESO: 1 grupo, 3 horas semanais

. Economía, 4º ESO: 1 grupo, 3 horas semanais.

. Economía, 1º Bacharelato, 2 grupos, 4 horas semanais por grupo , 8 horas semanais.

. Economía de la Empresa, 2º Bacharelato: 1 grupo , 4 horas semanais.

A materia FAX, de 2º de bacharelato, non foi escollida en número suficiente, fixado pola Administración, polos/as alumnos/as, o que indica que non se impartirán neste curso 2022/2023

En total, son 18 as horas de docencia directa a impartir pola titular do Departamento, as que se engade 1 hora de Xefatura de Departamento. A maiores formase parte do Consello Escolar, como membro profesor do mesmo.

A continuación, pásanse a detallar as distintas programacións das materias que corresponden neste curso ó Departamento de Economía, non sen antes levar a cabo unha serie de aclaracións reflectidas as mesmas.

A programación da materia Economía de 1º de bacharelato non se inclúe no presente documento. Este curso 2022/2023 dita programación presentase mediante aplicación informática, PROENS, facilitada pola Consellaría de Educación

No presente curso a posibilidade de avaliación extraordinaria na ESO, ao igual que no curso anterior, desaparece e serán tres as avaliacións parciais e unha final as que se realicen.

En primeiro de bacharelato, ao igual que no curso anterior, a posibilidade de avaliación extraordinaria trasládase a xuño.

Isto provoca que a finais de maio o alumnado ten que estar avaliado, dedicando xuño a repasos e reforzos para facer a avaliación final, no caso da ESO, e a avaliación extraordinaria, no caso de 1º de bacharelato, antes do fin das clases de xuño. Esta circunstancia está a facer un mes de xuño moi distinto ó tradicional.

A maiores, este curso presentase como mínimo estraño pola convivencia de dúas leis de educación, xa que nos cursos impares rexe a LOMLOE, mentres que nos pares segue a anterior, a espera da implantación definitiva da última lei. Así, conviven dous currículos, para os cursos pares o anterior, e para os impares o novo, o que xera dous tipos de programacións das materias distintas nos contidos.

As materias da ESO, IAEE e Economía, impártense por primeira vez no curso de 4º ESO, son novas, o que fai que non teñan precedente na ESO, non son continuidade de ningunha outra materia, non foron cursada polo alumnado con anterioridade. Tanto os contidos como os obxectivos, estándares de aprendizaxe e demais apartados destas materias vense por primeira vez na etapa. Por tanto non hai alumnado con materias pendentes aínda que pode contar con alumnado repetidor do 4º curso. De feito na materia IAEE encontrámonos con tres alumnos repetidores

Na materia de bacharelato Economía, do primeiro curso, cóntase con dous alumnos repetidores: un deles repite pola mesma especialidade, mentres que o outro procede da rama do bacharelato de Ciencias Naturais.

A maiores, cóntase con alumnado de 2º de bacharelato coa materia pendente. Neste caso trátase só dunha alumna.

Economía da Empresa do segundo curso de bacharelato é unha materia que ten un currículo novo e independente da materia Economía de primeiro de bacharelato, non é unha materia de continuidade.

As distintas programacións didácticas desenvólvese no marco do establecido pola lexislación vixente, sendo as referencias normativas:

- Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, LOMCE (BOE 10 de decembro de 2013)
- Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, LOMLOE (BOE 30 de decembro de 2020)
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015)
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29 de xaneiro de 2015)
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29 de xuño de 2015)
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21 de xullo de 2015)
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29 de xullo de 2015)
- Orde do 8 de setembro de 2021, pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

- Orde do 25 de xaneiro de 2022, pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia

- RESOLUCIÓN de 26 de maio de 2022, de la Secretaría General de Educación y Formación Profesional, por la que se dictan instrucciones para el desarrollo de las enseñanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria y bachillerato en el curso académico 2022/23.
 - Instrucións conxuntas do 5 de setembro de 2022 da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidade e da Consellería de Sanidade ao respecto da recomendacións xerais para a xestión da Covid-19 no ámbito educativo no curso 2022-2023

- Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

- Orde do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia

INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL

4º de Ensinanza Secundaria Obrigatoria

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN
 2. CONTRIBUCIÓN AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CRAVE
 3. OBXECTIVOS
 4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS
 5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA
 6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS
 7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.CC.MÍNIMOS ESIXIBLES
 8. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN Y CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL
 9. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
 10. ELEMENTOS TRANSVERSAIS
 11. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR
 12. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AS TIC
 13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES
 14. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
-
- 1.

1.1. INTRODUCCIÓN

O espírito emprendedor comprende un amplo espectro de competencias, coñecementos e actitudes, calidades e valores e está moi ligado á iniciativa, á innovación e á creatividade. As persoas dotadas de espírito emprendedor posúen a capacidade de innovar e teñen vontade de probar cousas novas ou de facelas de xeito diferente.

Asumir riscos, ser innovador, ter dotes de persuasión, negociación e pensamento estratéxico tamén se inclúen dentro das competencias que deben ser mobilizadas na mocidade para contribuír a formar cidadáns dotados de capacidade de emprendemento. A resultas, o concepto de educación emprendedora ha de abarcar competencias transversais pero ser definida en resultados de aprendizaxe concretos e diferenciados por nivel educativo.

A competencia “sentido de iniciativa e espírito emprendedor”, asociada a esta materia, incide, non só na pura actividade económica senón na contribución á sociedade por parte dos individuos, a inclusión social e ao benestar da comunidade.

Esta materia inclúe aspectos teóricos e prácticos orientados a preparar aos mozos e mozas para unha cidadanía responsable e para a vida profesional; axuda ao coñecemento de quen son os emprendedores, que fan e que necesitan, pero tamén a aprender a responsabilizarse da súa propia carreira e o seu camiño persoal de formación e, en suma, das súas decisións crave na vida, todo iso sen esquecer os aspectos máis concretos relacionados coa posibilidade de creación dun negocio propio ou de ser innovadores ou “intraemprendedores” no seu traballo dentro dunha organización.

A existencia de produtos e servizos financeiros cada vez máis complexos fai necesaria a extensión da educación económica e financeira a toda a poboación para que poida tomar as mellores decisións nesta materia comprendendo os seus riscos e posibles consecuencias. Uns consumidores máis preparados en materia financeira coñecerán mellor os seus dereitos e estarán máis protexidos de posibles fraudes nas súas decisións de aforro, investimento e financiamento.

A finalidade desta materia é formar futuros cidadáns emprendedores, fomentar o espírito emprendedor e a cultura económica e financeira nos alumnos, preparándolles para afrontar os retos persoais, profesionais e sociais nunha sociedade en constante cambio, á cal han de adaptarse permanentemente. Esta materia axuda á sociedade a reducir o desemprego e a exclusión social e a mellorar a competitividade e o progreso económico.

2. **CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CRAVE**

O carácter integrador da materia “Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial”, fai que contribúa á adquisición das seguintes competencias crave definidas na Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato:

Competencia en comunicación lingüística

A contribución á competencia en comunicación lingüística realízase a través da adquisición de vocabulario específico, que ha de ser utilizado na elaboración do proxecto emprendedor. A lectura, interpretación e redacción de informes e documentos contribúe ao coñecemento e á capacidade de utilización de diferentes tipos de textos e as súas estruturas formais.

Os alumnos deberán ademais realizar diversas exposicións públicas ao longo do curso e interaccionar cos demais defendendo as ideas propias e respectando as alleas, o cal redundará nunha progresiva adquisición desta competencia crave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A contribución da materia á adquisición da competencia matemática realízase mediante a análise do proxecto emprendedor, que necesita o uso de ferramentas matemáticas, a lectura e interpretación de gráficos e a resolución de problemas baseados na aplicación de expresións matemáticas . Ademais, cando o alumno planifique as súas decisións financeiras persoais ou resolva problemas cotiás sobre consumo, ingresos e gastos habituais a través da elaboración de presupostos familiares, utilizará tamén ferramentas matemáticas.

Por último, o alumno traballa con conceptos como o aforro, a inversión e os préstamos, onde a valoración e recoñecemento da incertidume como variable, a interpretación dos datos, así como o cálculo dos intereses cobrados o pagados, contribuindo á adquisición desta competencia.

Competencia dixital

A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación como ferramenta integrante do proceso ensino-aprendizaxe e como ferramenta de traballo eficaz na vida cotiá, para buscar, seleccionar e interpretar información permite aos alumnos adquirir a competencia dixital. O uso das novas tecnoloxías, tanto para a pescuda de información como para a presentación e exposición da mesma, resulta imprescindible para tomar decisións sobre aspectos da vida cotiá. Ademais, cando o alumno propoña proxectos de negocio innovadores,

deberá seleccionar e avaliar fontes dixitais de información, e para iso será necesario un uso creativo e crítico das tecnoloxías da información. A posibilidade de realizar tarefas en equipo e de forma colaborativa fomenta a discusión entre os alumnos sobre cómo xestionar a información obtida a través das novas tecnoloxías, logrando así transformar dita información en coñecemento

Aprender a aprender

A observación e a exploración da contorna social, a planificación e a organización do traballo, a realización de diferentes tarefas, a asunción de responsabilidades e a toma de decisións son accións que posibilitan a adquisición de aprendizaxes significativas e útiles contribuindo ao desenvolvemento da capacidade de aprender a aprender e á autonomía e iniciativa persoal do alumnado. A competencia de aprender a aprender é fundamental para a aprendizaxe do día a día do noso alumnado nos diferentes contextos nos que se atope. Desde esta materia adestramos aspectos como a capacidade para iniciar, organizar e persistir no proxecto empresarial, polo que esixe que o alumnado motive para levar a cabo as diferentes accións, recoñeza as súas fortalezas e aproveiteas, coñeza e controle os procesos levados a cabo, utilice diferentes estratexias para o coñecemento dos aspectos relacionados coa autonomía persoal, así como que coñeza os mecanismos de creación de empresas e as finanzas, e desenvolva o seu pensamento crítico e creativo para o descubrimento de novas posibilidades. Todo iso co obxectivo de mellorar a nosa contorna e avaliar si alcánzanse os obxectivos preestablecidos.

Competencias sociais e cívicas

Durante o curso os/as alumnos/as achegaranse a valorar a repercusión social das actividades emprendedoras e empresariais: no emprego, na economía, na contorna, etc.

A materia contribúe a lograr un desenvolvemento persoal e profesional que permita unha eficaz incorporación dos individuos a unha contorna laboral real, e porque cada vez en maior medida a sociedade reclama a presenza de persoas emprendedoras, con ideas propias e iniciativa, que de forma responsable e respectuosa estean dispostas a participar e implicarse en procesos de mellora esa sociedade. Cando o alumnado se enfrente a situacións de traballo democrático en equipo, deberá ser capaz de demostrar iniciativa, respecto, empatía, desempeñar o rol dirixente á hora de organizar tarefas e determinar normas, orientando ao grupo a alcanzar o benestar persoal e colectivo, a través de alternativas novidasas que integren intereses diferentes.

Cando o alumnado se enfrenta a situacións de comunicación e negociación, valora o papel do emprendedor responsable socialmente, é capaz de identificar necesidades non satisfeitas e valora o impacto social e medioambiental na toma de decisións

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta competencia implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Iso significa adquirir conciencia da situación a intervir ou resolver, e saber elixir, planificar e xestionar os coñecementos, destrezas ou habilidades e actitudes necesarios con criterio propio, co fin de alcanzar o obxectivo previsto. Isto, e a detección de oportunidades, outro dos alicerces desta competencia, son dúas habilidades que os alumnos levan a cabo co desenvolvemento básico dun proxecto emprendedor. Ao prantexar procesos nos que se require a capacidade de pensar de forma creativa, de xerar novas ideas e solucións, de xestionar o risco e manexar a incertidume contribuíndo así a formar cidadáns autónomos que tomen a iniciativa da súa vida no ámbito persoal e profesional

Competencia de conciencia e expresións culturais

Esta competencia incorpora un compoñente expresivo referido á propia capacidade estética e creadora para poder utilizalas como medio de comunicación e expresión persoal. A exixencia presentada nesta materia á hora de manter unha actitude aberta e respectuosa ante as disintas creacións artísticas e manifestacións culturais que nos levan ao deseño dun plan persoal para emprender, fan necesario desenrolar o espírito crítico e construtivo, recoñecendo en dito plan unha forma de comunicación e expresión, que contribúe ao desenvolvemento desta competencia. Por outro lado, a elaboración dun proxecto de emprendemento social, e/ou o deseño de plans de comercialización de produtos aplicando ideas creativas e innovadoras, así como as habilidades de cooperación propias do traballo en equipo, desenvolven o pensamento creativo e o uso e valoración crítica das diferentes formas de manifestacións artísticas, polo que se estará contribuíndo dende a materia a dita competencia.

3. OBXECTIVOS DA ESO

A Ensinanza Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitir a discriminación das persoas por razón de

sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo. m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuindo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4. **SECUENCIA E TEMPORIZACIÓN DE CONTIDOS**

Os contidos da materia aparecen no currículo en bloques:

Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación

1. Autonomía e autocoñecemento. A iniciativa emprendedora e o/a empresario/a na sociedade.
2. Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional
3. Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura emprego en empresas do sector. Proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal.
4. Dereito do traballo.
5. Dereitos e deberes derivados da relación laboral
6. Contrato de traballo e negociación colectiva
7. Seguridade Social. Sistema de Protección. Emprego e desemprego
8. Protección do/da traballador/a e beneficios sociais
9. Riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa

Bloque 2. Proxecto empresarial

1. Idea de proxecto de empresa. Avaliación da idea. O contorno e o papel social da empresa.
2. Elementos e estrutura da empresa.
3. Plan de empresa
4. Planificación na empresa
5. Información na empresa. Información contable. Información de recursos humanos. Documentos comerciais de cobramento e pagamento. Arquivo
6. Actividades na empresa. Función de produción. Función comercial e de marketing.
7. Axudas e apoio á creación de empresas.

Bloque 3. Finanzas

1. Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica.
2. Elección da forma xurídica.

3. Trámites de posta en marcha dunha empresa.
4. Fontes de financiamento das empresas: externas (bancos, axudas e subvencións, e crowdfunding) e internas (accionistas, investidores/as e aplicación de beneficios).
5. Produtos financeiros e bancarios para pequenas e medianas empresas (PEME): comparación.
6. Planificación financeira das empresas. Estudo de viabilidade económico-financiera. Proxección da actividade. Instrumentos de análise. Razóns básicas
7. Impostos que afectan as empresas. Calendario fiscal.

Os contidos dos bloques distribúense nas seguintes Unidades Didácticas, U.D.:

U.D. 1. Autocoñecemento

U.D. 2. Saber organizarse

U.D. 3. Formando equipos

U.D. 4. A creatividade

U.D. 5. As capacidades para Emprender

U.D. 6. Da idea ao proxecto empresarial

U.D. 7. A posta en marcha do proxecto

U.D. 8. A empresa

U.D. 9. A contorna empresarial

U.D. 10. O diñeiro e as finanzas

U.D. 11. O aforro e os impostos

U.D. 12. O financiamento e o risco financeiro

A temporalización é meramente orientadora posto que a lexislación vixente contempla que esta é unha das decisións que, aínda que depende do departamento, tamén depende dos profesores responsables, os cales poden variar as liñas xerais na medida en que as circunstancias do curso e as necesidades dos/das seus/súas alumnos/as así o xustifiquen.

A proposta para os contidos e as diferentes Unidades Didácticas é a seguinte:

Primeira avaliación: Bloque 1. Unidades de 1 a 4
Segunda avaliación: Bloque 2. Unidades de 5 a 8
Terceira avaliación: Bloque 3. Unidades de 9 a 12

5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CRAVE. MÍNIMOS ESIXIBLES

Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación. 1ª AVALIACIÓN

1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.

1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos empresarios e empresarias e a súa rol na xeración de traballo e benestar social. CSIEE, CAA

1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha, razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles. CD, CAA, CSIEE

2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, o autoemprego, e a carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida

2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades da contorna coas calidades e aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida. CAA, CSIEE

3. Actuar como un futuro/a traballador/a responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada, e comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.

3.1. Identifica as normas e institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo. CSC, CSIEE

3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva. CSC, CSIEE, CMCCT

3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social, e as obrigas das persoas traballadoras e dos/as empresarios/as dentro deste, así como as

prestacións mediante procuras nas webs institucionais. valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas. CCL, CSC, CSIEE

3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes na contorna e indica os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano. CSIEE, CAA, CMCCT

Bloque 2. Proxecto empresarial. 2ª AVALIACIÓN

1. Crear un proxecto de empresa no aula e describir as características internas e a súa relación coa contorna, así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores/as, clientela, sistemas de produción e comercialización, redes de almacenaxe, etc.

1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve. CSIEE, CAA

1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto así como os elementos que constitúen o contorno específico desta(mercado, provedores, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.). CSIEE, CMCCT, CD

1.3 Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifícaos procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial. CSIEE, CCL, CMCCT

1.4 Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo. CSIEE, CCL, CMCCT

2. Identificar e organizar a información das áreas da empresa en proxecto aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.

2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información da empresa proxectada. CD, CMCCT, CAA

2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais. CCL, CSIEE, CD, CMCCT

3. Realizar actividades de produción e comercialización propias da empresa proxectada, aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.

3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do marketing. CCL, CSIEE, CD, CMCCT

3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a tomade decisións, para cumprir os prazos e obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo. CAA, CSIEE, CD, CMCCT

3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas, tanto da contorna próxima como da territorial, nacional ou europea e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado. CSIEE, CD, CMCCT

Bloque 3. Finanzas. 3ª AVALIACIÓN

1. Describir as formas xurídicas das empresas en relación coas responsabilidades legais dos/as seus/súas propietarios/as e xestores/as, así como coas esixencias de capital.

1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo. CSIEE, CMCCT

1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento. CSIEE,CD, CMCCT

1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar. CSC, CMCCT

1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade. CAA, CSIEE, CMCCT

2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica, incluíndo as externas e internas, e valorar as máis axeitadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.

2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación. CSIEE, CMCCT, CD

2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. CSIEE, CMCCT, CD

3. Recoñecer a necesidade de planificar o negocio das empresas ligándoa á previsión da evolución do sector e da economía nacional, así como da planificación financeira e fiscal. CSIEE, CMCCT, CAA

3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financeiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo da contorna mediante

unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas. CSIEE, CMCCT, CD, CAA

3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras da contorna para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa. CSIEE, CMCCT, CD, CAA

3.3. Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles. CSIEE, CMCCT, CD

3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado. CSC, CAA

MÍNIMOS ESIXIBLES

Considerarase que un/unha alumno/a conseguiu superar a materia cando, dentro de cada avaliación, teña conseguidos os coñecementos e aprendizaxes básicas polo menos ao 50%

Para saber si alcanzáronse estes, a profesora basearase nos criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe expostos, ademais de nas competencias crave.

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

O proceso de avaliación será continuo e paralelo ao proceso de ensino aprendizaxe. Valorarase o grado de consecución das competencias que esta materia pretende contribuír desenvolver no alumnado

En canto aos **instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación**, utilizaremos os seguintes:

a) O traballo diario, a asistencia, participación, motivación para o traballo individual e en grupo e evolución positiva en clase, que se analizará mediante a observación sistemática e as producións orais (debates, mesas redondas, exposicións, etc.) Os alumnos deberán realizar diariamente as tarefas, actividades que se propoñan que posteriormente corríxanse. Débese levar un caderno ou apuntes que en todo momento ten que estar actualizado e dispoñible para a súa revisión. Supoñerá o 10% da cualificación final.

b) A realización de traballos, exposicións tanto individuais como de grupo. A análise e valoración das tarefas elaboradas polos alumnos (traballos escritos): supoñerá o 40% da cualificación final.

c) A valoración de probas escritas e orais, de contido teórico-práctico o probas específicas. Estas superaranse cando o/a alumno/a conteste correctamente como mínimo o 50 % das cuestións suscitadas. Supoñerán o 50% da cualificación final.

O número das devanditas probas será variable, atendendo ao grado de dificultade e extensión de cada unha dos temas en que se estrutura a materia.

É requisito imprescindible para aprobar unha avaliación obter un mínimo de 5 puntos como resultado da suma final dos apartados.

Se durante a realización das probas escritas, o profesor detecta que algún alumno ou algunha alumna copia respostas durante o exame utilizando calquera dos medios non permitidos, a súa cualificación será de cero puntos, e a avaliación á que corresponda a proba terá cualificación negativa.

Probas de recuperación

O alumnado terá probas de recuperación seguidamente das avaliacións parciais.

Se na avaliación suspensa o/a alumno/a obtivera menos do 50% na cualificación nalgún dos apartados, o alumno só deberá realizar o exame de recuperación do apartado ou apartados correspondentes, e a nota de recuperación se compondrá dos seguintes apartados: 50% exame de recuperación, 50% traballos e actividades de recuperación específicos.

En ambos casos será necesario obter como mínimo 5 puntos para recuperar a avaliación. A nota que figurará será un 5, se como resultado da recuperación o alumnado acada entre 5 e 7 puntos, ou un 6 se acada máis de 7 puntos.

Nota final da materia

A nota da Avaliación final da materia será positiva cando o alumno teña superadas todas e cada unha das avaliacións parciais. Farase media aritmética entre as notas definitivas de cada avaliación parcial, se e só se, cada unha destas notas son iguais ou maiores de 5 puntos . É requisito imprescindible para aprobar a materia a presentación dun proxecto de empresa feito segundo as directrices de clase, e obter neste polo menos unha cualificación de 5 puntos.

Se o/a alumno/a non ten superadas tódalas avaliacións parciais, para poder acadar una valoración positiva na Avaliación final e así superar a materia, para aprobar requírese:

- . Presentar un proxecto de empresa terminado segundo as directrices de clase e obter neste polo menos unha cualificación de 5 puntos .

. Presentar todas as actividades non realizadas durante o curso.

. Realizar un exame escrito dos contidos das avaliacións parciais non superadas durante o curso, similar aos realizados durante o resto das avaliacións.

Falta de asistencia a exames

- No caso de que un/unha alumno/a falte á realización dun exame da avaliación ou de recuperación, o profesor poderá suscitar a realización doutro exame en día posterior si hai prazo para iso (é dicir, si non pasou a data de avaliación) e sempre que o alumno falte por causas de forza maior, debidamente certificadas con xustificante médico ou similar de carácter oficial. Non serán válidos pois os xustificantes de pais ou titores.
- En caso de non presentar un xustificante médico ou similar de carácter oficial, a proba constará como non realizada e computará cunha nota de 0 para a obtención da nota de avaliación.

PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Realizarase unha valoración dos coñecementos previos do alumnado utilizando un exame tipo test ou de respostas abertas ou unha lectura

Non terá consecuencias para o alumnado. Será a modo de consulta e para determinar posibles reforzos ou medidas ordinarias ou extraordinarias de atención a diversidade.

7. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Nesta materia teñen unha importancia capital as habilidades, as destrezas, as actitudes e os valores dos/as alumnos/as e, por iso, é importante empregar unha metodoloxía dinámica, activa e participativa.

No proceso de ensino e aprendizaxe desta materia teranse en conta os principios metodolóxicos propios da etapa, pero ademais deberanse considerar os seguintes aspectos metodolóxicos específicos:

Favorecer que os alumnos acumulen experiencias que lles permitan no futuro tomar decisións e poñer en marcha proxectos, tanto a nivel persoal como profesional.

Desenvolver nos alumnos destrezas na procura e utilización de fontes de información fiables con sentido crítico.

Seguindo as experiencias máis novas, as técnicas pedagóxicas que poden resultar máis eficientes para a aprendizaxe dos alumnos son a cooperación entre iguais, a aprendizaxe baseada na resolución de problemas, o traballo por proxectos, a creación de miniempresas educativas, a aprendizaxe-servizo, as dramatizacións, as simulacións, o estudo de casos, as visitas de estudo a empresas e institucións e a colaboración dos centros educativos con profesionais, emprendedores e empresas que compartan a súa experiencia.

En liña con todo o anterior, suscítase nesta materia a realización de actividades de xeración de ideas emprendedoras mediante a análise de diversos vídeos de emprendedores nos que contan a súa experiencia. A partir deles, os alumnos xerarán as súas propias ideas aplicables na contorna de Soutomaíor. Preténdese que os alumnos desenvolvan as habilidades emprendedoras de creatividade, innovación e imaxinación eminentemente.

Para rematar, considérase importante que os alumnos valoren o papel dos emprendedores na sociedade como motor da economía, o emprego e a innovación.

8. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para este curso utilizarase o libro de texto **Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial**, de M. Batet Rovirosa, E. JiménezHernández, da Editorial Vincens Vives

Ademais, utilizaranse para exposicións en clase, apuntes e materiais elaborados pola profesora baseados en manuais como poden ser, entre outros:

- . Iniciación á actividade emprendedora e empresarial de Bruno Jesús García González Ed.www.tulibrodefp.é, Valencia, 2017.
- . Iniciación á actividade emprendedora e empresarial de Josep Alfaro Giménez Ed.McGrawHill, Madrid, 2017.

Utilizaranse como complemento para a realización dalgunha actividade materiais relacionados co contido da materia como artigos, noticias de actualidade ou publicacións.

Como apoio poderemos utilizar ademais diversos libros para lectura, en clase ou particular dos alumnos, de algúns fragmentos ou dos seus capítulos:

- O presente. Spencer Johnson.
- A boa sorte. Claves da prosperidade. ÁlexRovira e Fernando Trías de Bes.
- ¿Quen se levou o meu queixo?. Como adaptarse a un mundo en constante cambio. Spencer Johnson.
- O compás interior. Coñecerse a un mesmo é fonte inagotable de éxito duradeiro. Álex Rovira.

Así mesmo, pódense analizar diversos artigos de prensa e revistas relativas a oportunidades de negocio ou emprendedores con éxito como poden ser:

- Produtos financeiros para PYMES" (Cinco Días)
- Non busques traballo. Risto Mejide (O Xornal)
- 11 ideas empresariais que non debes montar polas escasas posibilidades de éxito
- Temos demasiado medo ao traballo.(O País)

Entre o material audiovisual poderemos utilizar vídeos de películas como por exemplo:

- Como triunfar en Wall Street (Donald Petrie),
- Planta Cuarta (Antonio Mercero),
- Patch Adams (Tom Shadyac),
- Escola de rock (Richard Linklater)

Tamén vídeos de proxectos emprendedores da web www.emprendorestv.com

No referido aos medios informáticos:

- Internet. Acceso a páxinas web de empresas e institucións como fonte de información para os proxectos. Entre outras, visitaranse:

- www.emprendendo.com
- www.emprendorestv.com
- www.ipyme.org
- www.aprendeaaemprender.com
- www.expansionyempleo.com

Neste curso, o alumnado de 4º ESO comeza a utilizar E-Dixgal. A profesora poderá subir actividades a realizar polo alumnado ao longo do curso a dito espazo.

9. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A diversidade do alumnado está orixinada por múltiples motivos: diferentes capacidades, distintas motivacións, intereses varios, alumnado inmigrante, etc.

A atención á diversidade basearase en dous principios:

- Principio de especificidade, que asegure a cada alumno a resposta propia e adaptada ás súas características diferenciais
- Principio de normalización, en virtude do cal tenderase ao maior achegamento posible ao currículo ordinario e ás condicións máis normalizadas posibles na procura das respostas educativas adaptadas ás características diferenciais do alumnado.

Suscítase unha atención á diversidade baseada na realización de actividades diferenciadas. Entre elas, unhas orientadas a afianzar, nalgúns alumnos e alumnas unhas aprendizaxes mínimas; e outras, a desenvolver en profundidade todo o que outro tipo de alumnos e alumnas son capaces de alcanzar.

Para conseguir que cada alumno ou alumna renda ao máximo, segundo as súas posibilidades, é preciso que na clase establézase un bo clima afectivo. Este clima afectivo debe favorecer a colaboración e fomentar participación de todo o alumnado; e, paralelamente, permitir que cada alumno e alumna siga o seu proceso de aprendizaxe particular.

Si existise alumnado estranxeiro, tres poden ser os motivos máis importantes de necesidade de atención especial: baixos niveis de coñecemento do castelán, dificultade de integración co resto do grupo e necesidades de formación en aspectos específicos.

Suscítanse as seguintes propostas de actuación:

- Para facilitar a súa comprensión do idioma, a capacidade de síntese e de extracción das ideas máis importantes e cubrir necesidades de formación específicas, facilitaráselles semanalmente un texto, sobre o cal deberán entresacar as ideas máis importantes e presentalo ao profesor. Posteriormente en privado comentarase con el os aspectos a mellorar ou nos que vai alcanzando progresos notables, etc.
- Os traballos que se propoñan á clase para a súa realización en grupo, serán en grupos de dous alumnos/as, forzando así a súa participación e achega substancial.
- Entregaráselles semanalmente un esquema-resume do contido das sesións do período, dotándolles así dunha base sobre a que desenvolver a súa aprendizaxe particular.

Para os alumnos con inquietudes en temas específicos ou cun nivel de rendemento superior ao resto, propoñeráselles ampliacións de coñecementos e traballos específicos guiados polo profesor, co fin de profundizar.

En canto aos alumnos con necesidades educativas específicas, intentarase detectar estas o máis pronto e concretamente posible para poder darlles unha resposta adecuada.

10. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

En todas as materias da Ensinanza Secundaria Obrigatoria traballarase a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional.

Neste sentido, na materia de “Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial” traballarase todas elas. Así:

- A lectura de webs, artigos e libros inciden na comprensión lectora.
- A realización de exposicións públicas co apoio dunha presentación, en moitos casos multimedia, traballan a expresión oral, a comunicación audiovisual e as Tecnoloxías da Información e a Comunicación.
- A realización dun proxecto emprendedor a nivel básico enmárcase na expresión escrita e o emprendemento.
- A análise e valoración das calidades e repercusión de emprendedores e intraemprendedores relaciónase coa educación cívica.
- A materia tamén contribúe ao fomento da igualdade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial. Neste sentido, ao longo do curso valoraremos o perfil de diversas mulleres emprendedoras e incidiremos naquelas historias empresariais que sexan exemplo polos seus valores éticos.

11. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

Como apoio ás diversas dinámicas que se realizarán no primeiro trimestre utilizaranse diversos libros para lectura en clase ou particular dos alumnos:

- “¿Quen se levou o meu queixo? Como adaptarse a un mundo en constante cambio”. Spencer Johnson.
- “O presente”. Spencer Johnson.
- “A boa sorte. Claves da prosperidade”. ÁlexRovira e Fernando Trías de Bes.
- “O compás interior. Coñecerse a un mesmo é fonte inagotable de éxito duradeiro”. ÁlexRovira.

Concretamente, trala lectura do libro “¿Quen se levou o meu queixo? Como adaptarse a un mundo en constante cambio? (Spencer Johnson) os/as alumnos/as deben elaborar unha historia tomando como base a do libro, co que se practica a comprensión lectora e a redacción.

Trala lectura dos libros, os alumnos participarán en debates onde se comentarán diversos aspectos dos mesmos.

Así mesmo analizaranse diversos artigos da revista “Emprendedores” relativos a oportunidades de negocio ou emprendedores con éxito como:

- “Claves para triunfar cun negocio alternativo, sen caer no marxinal”.
- “Calquera idea, por estraña que pareza, pode ser a orixe dun gran negocio: os negocios máis raros”
- “11 ideas empresariais que non debes montar polas escasas posibilidades de éxito”.
- “Multiemprendedores: as técnicas dunha raza de empresarios que non para de crear”.

En canto ao fomento da capacidade de expresarse correctamente, esta levarase a cabo durante todo o curso xa que os alumnos participarán en clase en diversas dinámicas onde deben expresarse en público e deberán expoñer ao resto da clase diversos traballos, por exemplo a análise dunha calidade emprendedora. Ademais, o proxecto de empresa a nivel básico que desenvolverán deberán expoñelo ao resto da clase coa axuda dunha presentación PowerPoint ou similar.

Para rematar, a revisión periódica dos seus cadernos de traballo permitirá un control para detectar posibles carencias na capacidade de expresión por escrito.

12.CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO ÁS TIC

En todas as materias impartidas polo Departamento foméntase o uso das tecnoloxías da información e comunicación, para obter o máximo aproveitamento á hora de realizar as actividades e traballos propostos, así como para os proxectos de investigación que no seu caso se leven a cabo.

A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación na aprendizaxe da economía para obter información, simular e visualizar situacións, para a obtención e o tratamento de datos, etc., é un recurso útil que contribúe a mostrar unha visión actualizada da situación económica dun país. Neste sentido como recursos didácticos foron recompiladas na webgrafía que aparece no apartado de recursos e materiais didácticos desta programación, un conxunto de sitios webs de interese para o alumnado.

A realización guiada de procuras na web constitúe un medio para o desenvolvemento da competencia dixital e desenvólvese fomentando a procura, selección e utilización de información en medios dixitais, ademais permite que o alumnado se familiarice cos diferentes códigos, formatos e linguaxes nas que se presenta a información (datos estatísticos, representacións gráficas, táboas...) Tamén se procura desenvolver no alumnado a capacidade de utilizar a información de maneira crítica e sistemática, avaliando a súa pertinencia e diferenciando entre información real

e virtual, salvagardando en todo caso a súa necesaria privacidade así como o debido respecto aos dereitos de autor (en relación coa utilización de imaxes por exemplo).

Nas aulas, o profesor fará uso dos encerados dixitais dispoñibles cando así o requira a unidade didáctica a desenvolver, invitando ao alumnado a participar activamente na aula facendo un uso apropiado do mesmo.

O alumnado disporá de equipos do proxecto E-Dixgal para levar a cabo tarefas que requiran o uso de ordenadores.

Nas ocasións nas que o alumnado non conte cos equipos do proxecto E-Dixgal, sexa por non haber chegado aínda ao Centro, ou por calquera outra circunstancia que poida producirse, e os contidos das unidades didácticas así o requiran, previa reserva da Aula de Informática do centro, o alumnado traballará nos equipos informáticos do centro baixo as directrices da profesora.

Dende o departamento promoverase así mesmo a utilización de ferramentas colaborativas (Google Drive para compartir moitos arquivos, Google sites para a creación de páxinas web simples, Google docs...)

Por outra parte, os contidos, criterios e estándares de avaliación da materia incorporan o coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas: os programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentación de diapositivas, etc. Neste sentido o departamento promocionará a utilización de software libre á hora de utilizar programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentacións de diapositivas.

Outra capacidade potenciada é a de utilizar ferramentas informáticas para producir, presentar e comprender información de complexidade progresiva e ter a habilidade necesaria para acceder a servizos baseados en Internet, buscalos e utilízalos; pero, ao mesmo tempo, tamén a capacidade de saber como empregar as TIC en apoio do pensamento crítico, a creatividade e a innovación.

A utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación faise imprescindible para a adquisición de actitudes e destrezas no manexo de ferramentas e programas informáticos e na correcta utilización de software específico de xestión empresarial, así como para alcanzar algúns dos obxectivos establecidos nas actividades ou tarefas que se programen ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe e para a creación e difusión de contidos que permitan expoñer os resultados dos traballos realizados.

Outras ferramentas TIC utilizadas polo departamento nalgúns unidades didácticas:

- En relación coa visualización e subida de videos á rede:
<https://www.youtube.com/?gl=ES&hl=es>
<https://vimeo.com/>
- En relación coa elaboración de murais e outras tarefas colaborativas:
Padlet, Pinterest.
<https://es.padlet.com/dashboard>
<https://www.pinterest.es/>
- Prezi, ferramenta utilizada para algunhas presentacións:
<https://prezi.com>
- Para pequenos traballos proxectos de investigación, poderanse utilizarse blogs ademais de Google Sites:
<https://www.blogger.com>
<https://es.wordpress.com/>

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dada a situación xerada pola pandemia da COVID 19, ata agora non foi doado levar a cabo este tipo de actividades.

No caso da situación do presente curso, poderíamos planear algunha actividade que implicase a saída do centro.

O Departamento de Economía participa dun Proxecto de Innovación de dous anos de duración, que comezou o curso anterior, no IES de Ponte Caldelas, e que este curso corresponde o desenvolvemento ao IES de Soutomaior. Trátase do Proxecto “Polo río vai e ven”.

Faremos saídas ao longo do curso ao río Verdugo, para ver algúns dos muíños que o percorren e poder constatar o que, entre outras investigacións, supuxeron no pasado na economía do Concello de Soutomaior e como influenciou nos seus veciños.

Estamos dispostos a facer outras saídas en colaboración con outros Departamentos do Centro. Dado o carácter rural do mesmo, é máis doado facer este tipo de saídas conxuntas.

14. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

A procura da calidade fai necesaria a avaliación dos alumnos, para establecer as cualificacións e medir o grado de aproveitamento alcanzado, e da actividade

docente. A avaliación do profesorado e do propio proceso de formación faise necesaria para comprobar a efectividade do traballo desenvolvido, así como as posibilidades de melloralo.

Pódense utilizar diversos instrumentos na avaliación do profesorado e do proceso de formación desenvolvido.

O Departamento de Economía periodicamente controlará como se vai axustando a materia á programación inicial.

Apuntaranse dificultades e incoherencias, si as houbera, e intentaranse evitar posibles desviacións da programación.

Suscitaranse as adaptacións oportunas para mellorar en próximos cursos.

Para a avaliación da práctica docente utilizaranse os seguintes cuestionarios, indicadores de logro:

. Avaliación dos obxectivos.

Selección do valor que mellor describe o grado de cumprimento dos obxectivos (1 nunca, 2 ás veces, 3 regularmente, 4 frecuentemente, 5 sempre):

1. Valoro a incidencia das novas tecnoloxías?
2. Traballo con aplicacións informáticas?
3. Formulo casos prácticos onde o alumnado utilice documentos reais?
4. Ao avaliar teño en conta si a resposta que dá o alumno é elaborada, estruturada e clara?
5. Insisto desde a miña materia nos seguintes valores?
 - Conservación de datos.
 - Uso correcto dos equipos.
 - Puntualidade.
6. Utilizo diversas fontes de información?
7. Prantexo supostos prácticos nos que o alumnado utilice esa información?
8. Motivo ao alumnado para que aporte as súas propias fontes de información?
9. Valoro a utilización de distintas fontes de información por parte do alumnado na avaliación da materia?

10. Creo que o alumnado aproveita esa información?
11. Traballo os contidos coa normativa actualizada?
12. Aplica e utiliza o alumnado a normativa vixente?
13. Na avaliación valoro a aplicación adecuada desa normativa polo alumnado?
14. Suscito supostos prácticos que fomenten:
 - A iniciativa persoal
 - A responsabilidade
 - A madurez persoal

Resultado entre 20 e 45, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos.

Resultado entre 45 e 70, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos peor valorados

Resultado entre 75 e 100, Cumpro adecuadamente os obxectivos.

. Avaliación da metodoloxía: (si/non)

1. Avaliación inicial.
2. Partir dos coñecementos previos dos alumnos.
3. Adaptarse ao nivel medio da clase.
4. Traballar con esquemas.
5. Explicación con exemplos.
6. Tarefas de investigación.
7. Simulacións.
8. Probas distintas.
10. Traballos en grupo.
11. Utilización de medios audiovisuais.
12. Actualización.

. Avaliación das aprendizaxes e promoción dos alumnos: (marcar resposta)

1. Como utilizo os datos extraídos da avaliación inicial:
 - a. Como información adicional sobre o alumno.
 - b. Para detectar problemas de aprendizaxe e axustar a programación
2. Como levo a cabo a avaliación formativa:
 - a. Mediante fichas de observación.
 - b. Analizando as producións dos alumnos.
 - c. Con probas específicas.
3. Avalío a práctica docente no contexto do aula:
 - a. Si.
 - b. Non.
 - c. Intercambios orais.

d. Cuestionarios.

4. Utilizo os resultados obtidos na avaliación da práctica docente para modificar ou axustar o proceso de ensino:

- a. Si.
- b. Non.

5. Si somos varios profesionais incidindo sobre un mesmo alumno ou aspecto, contrastamos os resultados das nosas avaliacións:

- a. Si.
- b. Non.

ECONOMÍA

4º de Enseñanza Secundaria Obligatoria

ÍNDICE

1.....	INTR ODUCCIÓN
2.....	CON TRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CLAVE
3.	OBXECTIVOS
4.	SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS
5.....	CRIT ERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE. CC. MÍNIMOS ESIXIBLES
6.	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL
7.	METODOLOXÍA DIDÁCTICA
8.	MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS
9.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
10.	ELEMENTOS TRANSVERSAIS
11.	CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR
12.	CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AS TIC
13.	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES
14.	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

1. INTRODUCCIÓN

O estudo da economía axuda a percibir e coñecer o mundo que nos rodea e posibilita analizar e profundar nas relacións humanas desde aspectos micro e macroeconómicos; potencia as habilidades e destrezas de razoamento, abstracción e interrelación e proporciona ferramentas para examinar de forma crítica a sociedade na que nos desenvolvemos.

A día de hoxe cobran máis valor os coñecementos económicos pola importancia de contar con cidadáns informados e pola relevancia dunha boa administración dos recursos dun país, o que mostra a gran transcendencia social da economía pois o seu coñecemento contribúe a fomentar mellóraa da calidade de vida, o progreso e o benestar social. O coñecemento da economía contribuirá a crear cidadáns máis críticos e responsables no exercicio dos seus dereitos e deberes económicos.

O estudo da economía proporciona, xunto coa formación técnica, unha serie de competencias en traballo en equipo, habilidades de comunicación e iniciativa e liderado. Esta materia tamén dá resposta á demanda formulada pola Comisión Europea na que se pide o fomento do espírito emprendedor e a competencia financeira.

A economía xoga, ademais, un papel central na configuración de valores e actitudes e, por iso, adquiren especial relevancia os contidos actitudinais relacionados coa solidariedade entre persoas, grupos e pobos; a valoración das relacións non competitivas; a actitude ante as desigualdades económicas; a importancia da conservación do medio natural e o desenvolvemento sostible para a calidade de vida; o rexeitamento ante o consumo innecesario; a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a igualdade de trato e a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CRAVE

O alumnado da ESO debe adquirir ao longo da etapa as seguintes competencias crave (na Programación faremos referencia a elas simplemente polas súas iniciais):

1. Comunicación lingüística.
2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

3. Competencia dixital.
4. Aprender a aprender.
5. Competencias sociais e cívicas.
6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
7. Conciencia e expresións culturais.
8. Competencia en comunicación lingüística

Competencia en comunicación lingüística

Está vinculada con prácticas sociais que permiten ao individuo comportarse como axente comunicativo que produce e recibe mensaxes a través da lingua con distintas finalidades. É un instrumento fundamental para a socialización que vai permitir o exercicio activo da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto aos dereitos humanos e o pluralismo, a concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución de conflitos. Nesta materia poñerase de manifesto esta competencia para que o alumnado coñeza e utilice correctamente diferentes termos relacionados co área de Economía, para explicitar a diferenza entre economía normativa e positiva, para distinguir entre as diferentes formas societarias, para explicar a importancia do aforro e o control do gasto nunha economía persoal, para comprender o contido e significado dos diferentes soportes documentais bancarios. Tamén se utilizará para que poida expresar de forma razoada os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos xeralmente utilizados para o seu redistribución, para explicar e valorar as causas da inflación, desemprego e valorar o proceso de integración na Unión Europea.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Estas competencias esixen condutas e toma de decisións persoais estreitamente vinculadas á capacidade crítica e visión razoada e razoable das persoas. A competencia matemática que implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto a través das áreas relativas aos números, o álgebra, a xeometría e a estatística, vai ser amplamente utilizada na nosa disciplina, posto que gran parte dos acontecementos económicos son abordados mediante a realización de cálculos, gráficos e expresións alxébricas. En concreto, utilizarase esta competencia matemática para analizar graficamente o custo de oportunidade, coñecer as distintas formas de financiamento das empresas, elaborar orzamentos personalizados e utilizar

instrumentos gráficos para a súa representación, coñecer cuantitativa e graficamente os ingresos e gastos do Estado, e valorar os datos e gráficos relacionados con diferentes magnitudes como os tipos de interese, a inflación e o desemprego.

Tamén a competencia en ciencia e tecnoloxía vaise a desenvolver desde a nosa disciplina, xa que será imprescindible a utilización destes coñecementos para concienciarse da necesidade de alcanzar un desenvolvemento sostible e da realización de actividades económicas que respecten o medio ambiente e fagan unha utilización racional dos recursos naturais dispoñibles.

Competencia dixital

Implica o uso creativo, crítico e seguro das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, de tal forma que permite adquirir habilidades e actitudes necesarias para ser competente nunha contorna dixital. A nosa materia vai axudar á consecución desta competencia xa que a maior parte da información que se utiliza no ámbito económico obtense de páxinas web e outras fontes de Internet. O alumnado utilizará programas informáticos para a elaboración de gráficas e análise de datos económicos, elaboración de orzamentos e plans financeiros individualizados e tamén na elaboración e presentación de traballos, tanto persoais como grupais.

Competencia de aprender a aprender

Resulta imprescindible para a aprendizaxe permanente e caracterízase pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe. En economía o mundo que estudamos é moi cambiante, polo que os alumnos e as alumnas deberán de ser capaces de asimilar novos coñecementos e situacións que só desenvolvendo esta competencia poderán adquirir. As destrezas e actitudes que integran esta competencia se evidencian na capacidade para coñecer as obrigacións fiscais da empresa segundo o seu sector de actividade e os seus distintos cambios ao longo do tempo, comprender as necesidades de planificación financeira ao longo da vida, recoñecer a necesidade de ler todos e cada un dos documentos bancarios que se nos presenten, e investigar os ámbitos de oportunidades de emprego.

Competencias sociais e cívicas

Implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade e para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez máis diversificados. A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo que desenvolve actitudes e valores como a integridade e a honestidade. O coñecemento dos efectos sociais e medio ambientais das empresas, o funcionamento básico dos impostos, a relevancia social do aforro e o investimento, o coñecemento dos efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma, as causas do desemprego e os seus principais repercusións económicas permitirán aos alumnos e as alumnas alcanzar as destrezas, actitudes e valores implícitos nesta competencia.

A competencia cívica baséase no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís, todos eles necesarios para comprender e entender as experiencias colectivas e a organización e funcionamento do pasado e presente das sociedades e en particular da organización económica das mesmas. Nun mundo tan globalizado, onde o fenómeno migratorio é tan importante, será necesario desenvolver un espírito aberto, positivo e solidario respecto de outras culturas que, cada vez máis, vanse incorporando á nosa.

Competencia sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Implica a capacidade de transformar as ideas en actos, permitindo o aproveitamento de novas oportunidades que inclúe a conciencia dos valores éticos relacionados. Nesta materia desenvolveranse as capacidades integradas nesta competencia a través dos seguintes contidos: as decisións básicas da economía, o coñecemento das relacións entre as economías domésticas e as empresas, a empresa e o empresario, as distintas formas xurídicas das empresas, o risco e a necesidade de diversificación, a capacidade para recoñecer oportunidades existentes para actividades comerciais e profesionais, e a capacidade de negociación nas distintas operacións mercantís e financeiras. Esta competencia pode ser a que máis se desenvolva na nosa materia posto que inclúe a capacidade de comprensión das liñas xerais que rexen o funcionamento económico das sociedades, a organización e os procesos empresariais, así como a postura ética das organizacións.

3. OBXECTIVOS DA ECONOMÍA EN 4º ESO

1. Recoñecer a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía e comprender que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda

decisión ten consecuencias.

2. Diferenciar formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identificar as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.

3. Comprender e utilizar correctamente diferentes termos económicos.

4. Diferenciar entre economía positiva e economía normativa.

5. Representar e analizar graficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Producción.

6. Representar as relacións entre economías domésticas e empresas.

7. Aplicar razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.

8. Distinguir as formas xurídicas das empresas e esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo.

9. Valorar as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.

10. Identificar os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna, a forma de interrelacionarse co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e medio ambientais, positivos e negativos, que se observan.

11. Indicar os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.

12. Identificar os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.

13. Explicar as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.

14. Diferenciar os ingresos e custos xerais dunha empresa e identificar o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.

15. Identificar as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade, sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.

16. Valorar a achega da carga impositiva á riqueza nacional.

17. Elaborar e realizar un seguimento a un orzamento ou plan financeiro personalizado, identificando cada un dos ingresos e gastos.

18. Utilizar ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.
19. Manexar gráficos de análise que lle permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.
20. Comprender as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida.
21. Coñecer e explicar a relevancia do aforro e do control do gasto.
22. Analizar as vantaxes e inconvenientes do enfeudamento, valorando o risco, e seleccionar a decisión máis adecuada para cada momento.
23. Comprender os termos fundamentais e describir o funcionamento na operativa coas contas bancarias.
24. Valorar e comprobar a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, e a importancia da seguridade cando a relación prodúcese por Internet.
25. Recoñecer que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analizar o procedemento de reclamación
26. Identificar e explicar as distintas modalidades de tarxetas que existen, así como o esencial da seguridade cando se opera con tarxetas.
27. Identificar e diferenciar os distintos tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas diversas etapas da vida.
28. Identificar as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comentar as súas relacións.
29. Analizar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.
30. Distinguir nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos, e os efectos que se poden producir ao longo do tempo.
31. Comprender e expresar as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.
32. Coñecer e describir os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.
33. Describir o fenómeno do desemprego e valorar os seus principais repercusións económicas e sociais.
34. Valorar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.

35. Describir as causas do desemprego e valorar os seus principais repercusións económicas e sociais.
36. Analizar os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.
37. Investigar e recoñecer oportunidades e tendencias de emprego.
38. Valorar o grado de interconexión das diferentes economías de todos os países do mundo e aplicar a perspectiva global para emitir xuízos críticos.
39. Explicar as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países.
40. Analizar acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.
41. Coñecer e enumerar vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.
42. Reflexionar sobre os problemas medio ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sostible.

4. **SECUENCIA E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS**

Os contidos da materia estrutúranse en bloques:

Bloque 1. Ideas económicas básicas.

- A economía como ciencia: actividade económica e sociedade.
- Principios na toma de decisións económicas.
- A escaseza, a elección e a asignación dos recursos. O custo de oportunidade.
- O método na economía: modelos económicos.
- Fronteira de posibilidades de produción
- As relacións económicas básicas e a súa representación

Bloque 2. Economía e empresa.

- A empresa e o/a empresario/a.
- Elementos, funcións e obxectivos da empresa.
- Clases de empresas.
- Formas xurídicas da empresa
- Proceso produtivo e factores produtivos.
- Os sectores da actividade económica.
- Fontes de financiamento das empresas. Novas formas de financiamento
- Ingresos e custos da empresa: clasificación.
- Resultados da empresa
- Obrigas fiscais das empresas.

Bloque 3. Economía persoal.

- Orzamento persoal. Control de ingresos e gastos
- Xestión do orzamento. Obxectivos e prioridades.
- Planificación económico-financeira: necesidades económicas nas etapas da vida.
- Aforro e endebedamento. Os plans de pensións.
- Risco e diversificación.
- O diñeiro.
- Contratos financeiros: contase tarxetas de débito e crédito.
- Relacións do mercado financeiro: información e negociación
- Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos/das consumidores no mercado financeiro.
- O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros.

Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado.

- Orzamentos públicos: ingresos e gastos do Estado
- A débeda pública e o déficit público.
- Desigualdades económicas e distribución da renda

Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego

- Tipos de xuro
- A inflación.
- Consecuencias dos cambios nos tipos de xuro e inflación.
- O desemprego: clasificación e consecuencias.
- Causas do desemprego e políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia
- Perspectivas da ocupación.

Bloque 6. Economía internacional.

- A globalización económica.
- O comercio internacional.
- A integración económica e monetaria europea.
- Economía e ambiente: sustentabilidade.

Estes bloques aparecen distribuídos en 12 Unidades Didácticas, U.D. :

U.D. 1. Economía, a ciencia útil

- 1.1. ¿Que é a economía?*
- 1.2. A necesidade de elixir*
- 1.3. O estudo da economía*

U.D. 2. Producción e crecemento

- 2.1. Os factores de produción: recursos naturais, traballo e capital*
- 2.2. Os sectores económicos*

2.3. A Fronteira de Posibilidades de Producción

2.4. O crecemento económico

U.D. 3. Mercados e empresa

3.1. Que tecnoloxía utilizar?

3.2. Custos e ingresos: o beneficio empresarial

3.3. As funcións das empresas

3.4. Mercados, empresas e familias

U.D. 4. A empresa no seu contexto

4.1. Tipos de empresas

4.2. Elementos das empresas

4.3. A responsabilidade social corporativa

4.4. Financiamento empresarial

4.5. Obrigacións das empresas

U.D.5. Planificación financeira

5.1. O aforro

5.2. Como se elabora un orzamento?

5.3. Os plans de pensións privados

U.D. 6. Saúde financeira

6.1. os investimentos

6.2. As débedas

6.3. O contrato de seguro

U.D.7. O diñeiro e as súas formas

7.1. O diñeiro

7.2. Contas bancarias

7.3. Relacións bancarias

7.4. As tarxetas

U.D.8. Producción e prezos

8.1. A perspectiva macroeconómica

8.2. Crecemento e produción

8.3. A inflación

8.4. Os indicadores da inflación

8.5. O prezo do diñeiro

U.D.9. O mercado de traballo

9.1. O desemprego

9.2. As estatísticas de emprego

9.3. A política de emprego

9.4. Tendencias e xacementos de emprego

U.D.10. As contas do Estado

10.1. O papel do Estado

10.2. A Política Fiscal

10.3. Os Orzamentos Xerais do Estado

U.D.11. O comercio internacional e a Unión Europea

11.1. O comercio internacional

11.2. Proteccionismo fronte a libre comercio

11.3. A integración económica

11.4. A Unión Europea

U.D.12. A globalización e os desequilibrios da economía mundial

12.1. A globalización

12.2. Os problemas medio ambientais

12.3. Desigualdades e subdesenvolvemento

12.4. O desenvolvemento

A temporalización é meramente orientadora posto que a lexislación vixente contempla que esta é unha das decisións que, aínda que depende do departamento, tamén depende dos profesores responsables, os cales poden variar as liñas xerais na medida en que as circunstancias do curso e as necesidades dos seus alumnos así o xustifiquen.

A proposta para as diferentes Unidades Didácticas é a seguinte:

Primeira avaliación: Unidades de 1 a 4

Segunda avaliación: Unidades de 5 a 8

Terceira avaliación: Unidades de 9 a 12

5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CRAVE. MÍNIMOS ESIXIBLES

1ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1. 1. Explicar a Economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas.

1. 2. Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.

1.3. Tomar conciencia dos principios da economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.

2.1. Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as

responsabilidades legais dos seus propietarios/as, así como interrelacións das empresas coa súa contorna inmediata.

2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo.

2.3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.

2.4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa calculando o seu beneficio.

2.5. Diferenciar os impostos que afectan ás empresas e a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias. CCL, CSC.

1.1.2. Diferencia formas de analizar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, e as súas limitacións. CAA, CD.

1.2.1.. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía. CCL.

1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa. CAA, CSC.

1.2.3.. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Producción. CMCCT, CD.

1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas. CSC, CMCCT.

1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna. CMCCT, CSC.

2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo. CMCCT, CSIEE.

2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas. CAA, CD.

2.1.3. Distingue os tipos de empresas e empresarios/as que actúan na súa contorna, así como a forma de interactuar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan. CSC, CSIEE.

2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía. CSC, CMCCT.

2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades. CD, CSC.

2.3.1 Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. CCL, CD, CMCCT.

2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos e interpreta os resultados. CMCCT, CD.

2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles. CMCCT, CD.

2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas. CSC.

2ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grado de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.

3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.

3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e empregar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.

3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.

3.5. Recoñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.

5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados cos esas magnitudes

5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento. CAA, CD, CMCCT.

3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e o desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado. CAA, CD, CMCCT.

3.1.3. Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas. CAA, CD, CMCCT.

3.2.1.. Comprende as necesidades de planificación e de manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional. CAA, CSIEE.

3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto. CSC, CAA.

3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento. CAA, CSC.

3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria. CCL, CMCCT.

3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos. CCL, CAA, CD.

3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas. CAA, CD.

3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa. CCL, CD, CMCCT.

3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas etapas da vida. CCL, CAA, CMCCT.

5.1.1. Describe as causas da inflación e valora os seus principais repercusións económicas e sociais. CCL, CSC.

5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía. CCL, CSC, CMCCT.

5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego. CD, CMCCT.

3ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, e interpretar gráficos onde se amose esa distribución.

4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda e déficit público.

4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.

5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados cos esas magnitudes

5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.

6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións. CSC, CMCCT.

4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado. CD, CMCCT.

4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo. CMCCT, CSC.

- 4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución. CCL, CSC.
- 4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles. CCL, CMCCT.
- 4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta. CCL, CMCCT, CSC.
- 4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda. CAA, CMCCT,CD.
- 5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais. CCL, CSC, CMCCT.
- 5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego. CD, CSC.
- 5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego. CAA, CD.
- 6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos. CAA, CSC.
- 6.1.2. Explica as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países. CCL, CSC.
- 6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional. CSC, CAA, CD.
- 6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea. CSC, CD, CCL.
- 6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sostible. CSC, CAA.

MÍNIMOS ESIXIBLES

Considerarase que un alumno conseguiu alcanzar os coñecementos e aprendizaxes básicas cando logre, por avaliación, polo menos o 50% dos obxectivos.

Para saber si alcanzáronse estes obxectivos, a profesora basearase nos criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe expostos mailas competencias crave.

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Para medir o nivel de desenvolvemento das competencias (nivel de desempeño) utilízanse os instrumentos de avaliación: ferramentas que nos van a permitir medir o nivel de desempeño de cada estándar de aprendizaxe

avaliable para coñecer o grado de desenvolvemento das competencias e obxectivos.

Os instrumentos propostos para avaliar ao alumnado son os seguintes:

1. A observación directa do traballo no aula dos alumnos, é esencial para comprobar o seu progreso, tanto por ser un instrumento privilexiado para avaliar as actividades e hábitos en relación co seu traballo, o seu interese e curiosidade, a súa participación nas tarefas individuais e colectivas, como porque proporciona información dos alumnos en situacións diversas e sen as interferencias que provoca o saber que se está pasando un “exame”. Os resultados desta observación plasmaranse no caderno do profesor.

2. Revisión dos traballos dos alumnos, a través de apuntes ou cadernos nos que se recollan as tarefas e actividades diarias, co fin de obter información sobre os seus hábitos e métodos de traballo, claridade nas anotacións e resumos, corrección na expresión escrita e gráfica, etc., Dita información tamén se plasmará no caderno do profesor.

3. Probas escritas. Realizaranse como mínimo dúas probas escritas en cada trimestre (ademais da avaliación final) en función dos contidos apresos nas unidades didácticas, podendo incluír entre outras:

- . Preguntas tipos test.
- . Definicións, valorando que o alumnado exprésese coas súas propias palabras, demostrando que non se trata dunha aprendizaxe memorístico.
- . Cuestións de relación de conceptos, por exemplo, escaseza de recursos e custo de oportunidade.
- . Cuestións de desenvolvemento dunha temática, por exemplo, efectos dunha política económica concreta.
- . Cuestións relacionadas coa solución de problemas ou casos de estudo a través de, por exemplo, unha noticia económica.

4. Traballos individuais e en grupo. Terán en conta a expresión oral e escrita, a procura, selección e aplicación de información, a emisión de xuízos valorativos e, no caso de traballos cooperativos, a colaboración activa co alumnado que conforma o grupo.

Estes traballos, do mesmo xeito que as actividades, se avaliarán a través de rúbricas. Indícaselle ao alumnado os contidos a traballar relacionados cos estándares e entrégaselles a rúbrica na que se indican as competencias a traballar e os diferentes niveis de desempeño de cada unha, e como se gradúa cada un deses niveis..

Para medir o nivel de desenvolvemento das competencias (nivel de desempeño) se utilizan os instrumentos de avaliación: ferramentas que nos van a permitir medir o nivel de desempeño de cada estándar de aprendizaxe

avaliable para coñecer o grado de desenvolvemento das competencias e obxectivos.

Criterios de cualificación. Recuperación

Como resultado do proceso de avaliación e da aplicación dos estándares de aprendizaxe avaliáveis e dos instrumentos de avaliación, formularase, ao final de cada unha das avaliacións e ao final do curso académico, unha valoración sobre os obxectivos e as competencias crave alcanzados por cada alumno.

A cualificación dos alumnos obterase ao combinar os instrumentos establecidos para cada avaliación (todos os instrumentos puntúanse de 1 a 10).

Os criterios a considerar para fixar a cualificación serán:

. Probas escritas: a súa cualificación representará o 70% da nota final. Para que se faga media cos traballos, a revisión e a observación, é preciso sacar como mínimo un 3,7 de media nas probas escritas.

. Actividades, a facer na aula ou na casa, representarán un 10% da nota final. (Indicadores de logro: Fai ben a actividade; fai regular a actividade; fai mal a actividade; non a fai/non participa).

. Traballos individuais ou en grupo: no aula ou fóra delas, representarán un 10% da cualificación do alumno/a. Todos os traballos realizados nunha mesma avaliación terán o mesmo peso na nota final do trimestre salvo que se indique especificamente.

. A actitude, a participación, a asistencia, o interese e a motivación serán valorados nun 10% da nota final do trimestre.

Todos os estándares de aprendizaxe de cada unidade didáctica ponderaranse na mesma porcentaxe.

Para o alumnado con avaliación negativa por trimestre, efectuarase unha proba adicional de recuperación ao comezar o seguinte trimestre que poderá desenvolverse tanto por escrito como oralmente.

Si esta proba adicional de recuperación das distintas Avaliacións parciais resultase suspensa, terá a posibilidade de realizar na Avaliación final unha proba final que se realizará ao concluír o curso. Os alumnos farán a proba tendo en conta as competencias crave e os obxectivos non alcanzados nas distintas avaliacións realizadas ao longo do curso.

A nota da Avaliación final da materia será positiva cando o alumno teña superadas todas e cada unha das avaliacións parciais. Farase media aritmética entre as notas definitivas de cada avaliación parcial, se e só se, cada unha destas notas son iguais ou maiores de 5 puntos .

Se o/a alumno/a non ten superadas tódalas avaliacións parciais, despois de realizalas recuperacións, para poder acadar una valoración positiva na Avaliación final e así superar a materia, para aprobar requírese:

. Presentar todas as actividades non realizadas durante o curso.

. Realizar unha proba escrita dos contidos das avaliacións parciais non superadas durante o curso, similar as realizadas durante o resto das avaliacións.

A proba escrita terá un peso do 70%, mentres que a entrega das actividades propostas supoñerá o 30% restante.

Neste caso, a nota da Avaliación final obterase tendo en conta as ponderacións anteriores e se o alumnado acadara 5 ou mais puntos terá a materia superada.

Si durante a realización das probas escritas, a profesora detecta que algún alumno ou algunha alumna copian respostas utilizando calquera dous medios non permitidos durante o exame, a súa cualificación será de cero puntos, e a avaliación á que corresponda a proba terá cualificación negativa.

Falta de asistencia a exames

- No caso de que un/unha alumno/a falte á realización dun exame da avaliación ou de recuperación, o profesor poderá suscitar a realización doutro exame en día posterior si hai prazo para iso (é dicir, si non pasou a data de avaliación) e sempre que o alumno falte por causas de forza maior, debidamente certificadas con xustificante médico ou similar de carácter oficial. Non serán válidos pois os xustificantes de pais ou tutores.
- En caso de non presentar un xustificante médico ou similar de carácter oficial, a proba constará como non realizada e computará cunha nota de 0 para a obtención da nota de avaliación.

PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Realizarase unha valoración dos coñecementos previos do alumnado utilizando un exame tipo test ou de respostas abertas ou unha lectura.

Non terá consecuencias para o alumnado. Será a modo de consulta e para determinar posibles reforzos ou medidas ordinarias ou extraordinarias de atención a diversidade

7. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Metodoloxía didáctica é o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflectido, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados.

Ante o risco de ofrecer a materia cun grado de formalización excesivo e sobrecargado de contidos conceptuais moi afastados dos intereses e experiencias próximas ao alumnado, suxírense procedementos de investigación e observación que fagan aplicable o apreso á vida real.

A metodoloxía a seguir para impartir esta materia ha de conseguir que os alumnos non adquiren só coñecementos senón tamén que comprendan o que aprenden, que saiban para que o aprenden e sexan capaces de aplicar o aprendido en distintos contextos de forma participativa.

Expoñerase como unha Ciencia Social en continua evolución, e propoñeranse investigacións sinxelas a realizar na súa contorna, que permitirán ver a Economía como algo próximo, non como unha materia afastada da realidade.

1. Indagación do nivel de coñecemento do alumnado. Os contidos desta programación poderán adaptarse en función dos coñecementos previos e as capacidades do alumnado

2. Exposición teórica, demostracións matemáticas, representacións gráficas para cada un dos temas que forman as unidades didácticas. Ditas exposicións serán realizadas pola profesora.

3. Os/as alumnos/as opinarán, formularán preguntas relacionadas co tema, suscitarán dúbidas,... Trátase de explicar con exemplos a realidade do mundo económico e/ou empresarial.

4.Recompilación do estudado nun resumo que conteña: conceptos, características, fórmulas e representacións gráficas.

5. Suscitaranse exercicios teórico-prácticos que os/as alumnos/as deberán resolver e corríxiranse en clase por eles mesmos. A profesora intervirá naqueles exercicios que susciten excesiva dificultade, ou estean mal resoltos polos alumnos.

6. Suscitaranse algúns debates para tratar o consumismo, a conveniencia dun sistema económico ou outro, a distribución inxusta dos recursos escasos, a imposición tributaria, a solidariedade entre os pobos, o compromiso no desenvolvemento da contorna,...

7. Lectura e análise de noticias e artigos aparecidos en prensa, tanto xeral como especializada. Tamén se utilizará o contido de revistas especializadas para dar a coñecer aos alumnos exemplos do que se trata en clase.

8. **MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS**

Na selección de materiais teremos en conta que ofrezan unha boa selección de contidos, que resalten as ideas craves e relaciónenas, e que ofrezan oportunidades de análises e avaliación de cuestións próximas aos intereses dos alumnos.

Durante o curso o libro: Economía, 4º ESO, de Anxo Penalonga Sweers, da editorial McGraw-Hill, será o manual a utilizar polo alumnado

A maiores, entre os materiais escritos, apuntes elaborados pola profesora combinaranse con outros materiais de distintas características: esquemas, resumos, test, etc., supoñerá tamén unha valiosa axuda.

Tamén se empregarán outros recursos didácticos como:

- Uso da prensa económica, que constitúe un recurso didáctico imprescindible no ensino da Economía, e cuxo emprego será un instrumento habitual en aula e un hábito a fomentar entre o alumnado, co fin de analizar e contrastar informacións diferentes e complementarias sobre uns mesmos feitos.

- Lectura de textos breves sobre cuestións ou temas económicos, acompañados dunha serie de cuestións sobre a súa comprensión, coa finalidade de motivar ao alumno na introdución de novos contidos, estimular un debate ou propiciar unha discusión produtiva; favorecer a interrelación de contidos entre distintas unidades didácticas; axudar á reflexión e aplicación do apreso nunha unidade, etc.

- Uso de materiais audiovisuais e informáticos, como webs, vídeos, documentais, películas, etc., que tamén ofrecen unha gran relevancia como recurso para comprender temas e conceptos complexos a partir de situacións concretas.

Diferentes páxinas web de institucións e medios:

- . <http://www.ine.es>
- . <http://www.bde.es>
- . <http://www.europa.eu>
- . <http://elblogsalmon.com>
- . <http://www.elpais.com>
- . <http://www.expansion.com>

Diferentes páxinas o blogs de compañeiros de economía:

- . <http://josesande.com>
- . <http://econodvcharo.com>
- . <http://econosublime.com>
- . <http://deconomiablog.blogspot.com>
- . <http://blogdeconomiacharro.com>
- . <https://todoshacemoseconomia.blogspot.com>

- Lecturas de fragmentos de libros:

- . La economía. José Luis Sampedro
- . Introducción a la economía. Microeconomía. P. Krugman y R. Wells
- . The economic organization of a P.O.W. Camp. R.A. Radford

- Lectura do libro “ A outra clase de economía”, de José Sande

No curso actual, o alumnado de 4º ESO entra a formar parte de E-Dixgal. A profesora poderá utilizar a plataforma para comunicarse e aloxar actividades a realizar polo alumnado.

9.MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

A atención á diversidade faise necesaria para que os alumnos e as alumnas que requiran unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, TDAH, polas súas altas capacidades intelectuais, por haberse incorporado tarde ao sistema educativo, ou por condicións persoais ou de historia escolar, poidan alcanzar o máximo desenvolvemento posible das súas capacidades persoais e, en todo caso, os obxectivos establecidos con carácter xeral para todo o alumnado

Os alumnos e alumnas de Economía non presentan unha diversidade destacable, aínda que non son homoxéneos.

Si que presentan distintos ritmos de aprendizaxe polo que para atender a estes diferentes ritmos propóñome, en primeiro lugar, mediante a observación directa do traballo no aula e a revisión semanal do traballo dos/as alumnos/as, detectar si van conseguindo os obxectivos. Cando algún ou algúns deles están afastados dos obxectivos propostos, propoño actividades especiais de reforzo.

Ademais, un método que adoita funcionar nestes casos, consiste en agrupar a estes alumnos/as con dificultades con alumnos/as máis avantaxados/as, o que supón realizar actividades por parellas ou pequenos grupos de 3 ou 4 alumnos/as. Cando as actividades explícaas o propio alumno a outro compañeiro, o “explicador” comprende aínda mellor os contidos e o compañeiro con dificultades recibe axuda directa de alguén que se axusta ao seu nivel de comprensión. Así se están producindo varias clases particulares ao mesmo tempo.

No caso dos alumnos máis avantaxados, moi predispostos cara á materia, propoño actividades de ampliación/profundización que lles motiven a investigar aquilo polo que mostran interese.

Ao establecer distintos instrumentos de avaliación tamén estou atendendo á diversidade. Hai alumnos que son moi bos explicando en voz alta, outros traballando en equipo, uns redactan mellor que outros,...Si os avaliasse dun único xeito, beneficiaría aos que se senten a gusto con ese instrumento e prexudicaría a outros.

10.ELEMENTOS TRANSVERSAIS

No proceso de ensino-aprendizaxe:

. O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor, a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e o fomento da igualdade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial aparecen tratados especificamente nalgunhas das unidades didácticas.

. O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e a igualdade de trato e non discriminación por condición ou circunstancia persoal ou social, estará presente como forma de convivencia no aula e no ámbito da empresa.

. A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, mostrarase como un xeito de resolver conflitos dentro da empresa.

. Valores como liberdade, xustiza, igualdade, pluralismo político, paz, democracia, respecto aos dereitos humanos, tamén se desenvolverán, sobre todo, ao tratar a empresa como lugar de convivencia de diversidade de persoas.

. A análise de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos discriminantes realizarase mentres se traballa en equipo dentro do aula e reforzarase ao tratar as desigualdades económicas e en virtude de xénero sobre todo no ámbito do emprego e do clima laboral.

. Desenvolvemento sostible e medio ambiente, situacións de risco derivadas da utilización de TICs, urxencias e catástrofes están especialmente unidos ao mundo empresarial: contaminación, protección do medio ambiente, uso de TICs no traballo, plan de prevención de riscos laborais, desenvólvense ao longo do curso en distintas unidades didácticas con enfoques diferentes.

11. CONTRIBUCIÓN O PROXECTO LECTOR

O mundo da empresa está en constante evolución, require unha posta ao día continuada por parte dos profesores que a impartimos. Isto fai que debamos ler noticias económicas e empresariais en distintos medios para coñecer os cambios que se van producindo.

Para estimular o interese e o hábito pola lectura, tratarase de facer chegar aos alumnos algunhas destas lecturas que a profesora considere que se poden adaptar aos contidos da programación, e aquelas que se consideren de actualidade en cada momento.

As formas máis comúns de fomentar a lectura na materia de Economía son a través de:

- Noticias de xornais de tirada local, rexional ou nacional
- Noticias de diarios económicos
- Revistas económicas: Emprendedores, Actualidade Económica de Galicia

- Informes editados por organismos públicos ou entidades privadas económico-financeira.
- Boletíns oficiais.

12.CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO ÁS TIC

En todas as materias impartidas polo Departamento foméntase o uso das tecnoloxías da información e comunicación, para obter o máximo aproveitamento á hora de realizar as actividades e traballos propostos, así como para os proxectos de investigación que no seu caso se leven a cabo.

A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación na aprendizaxe da economía para obter información, simular e visualizar situacións, para a obtención e o tratamento de datos, etc., é un recurso útil que contribúe a mostrar unha visión actualizada da situación económica dun país. Neste sentido como recursos didácticos foron recompiladas na webgrafía que aparece no apartado de recursos e materiais didácticos desta programación, un conxunto de sitios webs de interese para o alumnado.

A realización guiada de procuras na web constitúe un medio para o desenvolvemento da competencia dixital e desenvólvese fomentando a procura, selección e utilización de información en medios dixitais, ademais permite que o alumnado se familiarice cos diferentes códigos, formatos e linguaxes nas que se presenta a información (datos estatísticos, representacións gráficas, táboas...) Tamén se procura desenvolver no alumnado a capacidade de utilizar a información de maneira crítica e sistemática, avaliando a súa pertinencia e diferenciando entre información real e virtual, salvagardando en todo caso a súa necesaria privacidade así como o debido respecto aos dereitos de autor (en relación coa utilización de imaxes por exemplo).

Nas aulas, o profesor fará uso dos encerados dixitais dispoñibles cando así o requira a unidade didáctica a desenvolver, invitando ao alumnado a participar activamente na aula facendo un uso apropiado do mesmo.

O alumnado durante este curso forma parte de E-Dixgal. Nas ocasións nas que no tiveran acceso ao mesmo polas circunstancias que puideran presentarse, e no caso en que os contidos das unidades didácticas así o requiran, previa reserva da Aula de Informática do centro, o alumnado traballará nos equipos informáticos do centro baixo as directrices da profesora.

Dende o departamento promoverase así mesmo a utilización de ferramentas colaborativas (Google Drive para compartir moitos arquivos, Google sites para a creación de páxinas web simples, Google docs...)

Por outra parte, os contidos, criterios e estándares de avaliación da materia incorporan o coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas: os programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentación de diapositivas, etc. Neste sentido o departamento promocionará a utilización de software libre á hora de utilizar programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentacións de diapositivas.

Outra capacidade potenciada é a de utilizar ferramentas informáticas para producir, presentar e comprender información de complexidade progresiva e ter a habilidade necesaria para acceder a servizos baseados en Internet, buscalos e utilízalos; pero, ao mesmo tempo, tamén a capacidade de saber como empregar as TIC en apoio do pensamento crítico, a creatividade e a innovación.

A utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación faise imprescindible para a adquisición de actitudes e destrezas no manexo de ferramentas e programas informáticos e na correcta utilización de software específico de xestión empresarial, así como para alcanzar algúns dos obxectivos establecidos nas actividades ou tarefas que se programen ao longo do proceso de ensinanza-aprendizaxe e para a creación e difusión de contidos que permitan expoñer os resultados dos traballos realizados.

Outras ferramentas TIC utilizadas polo departamento nalgunhas unidades didácticas:

- En relación coa visualización e subida de vídeos á rede:
<https://www.youtube.com/?gl=ES&hl=es>
<https://vimeo.com/>
- En relación coa elaboración de murais e outras tarefas colaborativas: Padlet, Pinterest.
<https://es.padlet.com/dashboard>
<https://www.pinterest.es/>
- Prezi, ferramenta utilizada para algunhas presentacións:
<https://prezi.com>
- Para pequenos traballos proxectos de investigación, poderanse utilizarse blogues ademais de Google Sites:
<https://www.blogger.com>
<https://es.wordpress.com/>

13.ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dada a situación xerada pola pandemia da COVID 19, ata agora non foi doado levar a cabo este tipo de actividades.

No caso da situación do presente curso, poderíamos planear algunha actividade que implicase a saída do centro.

O Departamento de Economía participa dun Proxecto de Innovación de dous anos de duración, que comezou o curso anterior, no IES de Ponte Caldelas, e que este curso corresponde o desenvolvemento ao IES de Soutomaior. Trátase do Proxecto “Polo río vai e ven”.

Faremos saídas ao longo do río Verdugo, para ver algúns dos muíños que o percorren e poder constatar o que, entre outras investigacións, supuxeron no pasado na economía do Concello de Soutomaior e como influenciou nos seus veciños.

Estamos dispostos a facer outras saídas en colaboración con outros Departamentos do Centro. Dado o carácter rural do mesmo, é máis doado facer este tipo de saídas conxuntas.

14. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

A procura da calidade fai necesaria a avaliación dos alumnos, para establecer as cualificacións e medir o grado de aproveitamento alcanzado, e da actividade docente. A avaliación do profesorado e do propio proceso de formación faise necesaria para comprobar a efectividade do traballo desenvolvido, así como as posibilidades de melloralo.

Pódense utilizar diversos instrumentos na avaliación do profesorado e do proceso de formación desenvolvido.

O Departamento de Economía periodicamente controlará como se vai axustando a materia á programación inicial.

Apuntaranse dificultades e incoherencias, si as houbera, e intentaranse evitar posibles desviacións da programación.

Suscitaranse as adaptacións oportunas para mellorar en próximos cursos.

Para a avaliación da práctica docente utilizaranse os seguintes cuestionarios, indicadores de logro:

. Avaliación dos obxectivos.

Selección do valor que mellor describe o grado de cumprimento dos obxectivos (1 nunca, 2 ás veces, 3 regularmente, 4 frecuentemente, 5 sempre):

1. Valoro a incidencia das novas tecnoloxías?

2. Traballo con aplicacións informáticas?

3. Formulo casos prácticos onde o alumnado utilice documentos reais?
4. Ao avaliar teño en conta si a resposta que dá o alumno é elaborada, estruturada e clara?
5. Insisto desde a miña materia nos seguintes valores?
 - Conservación de datos.
 - Uso correcto dos equipos.
 - Puntualidade.
6. Utilizo diversas fontes de información?
7. Plantexo supostos prácticos nos que o alumnado utilice esa información?
8. Motivo ao alumnado para que aporte as súas propias fontes de información?
9. Valoro a utilización de distintas fontes de información por parte do alumnado na avaliación da materia?
10. Creo que o alumnado aproveita esa información?
11. Traballo os contidos coa normativa actualizada?
12. Aplica e utiliza o alumnado a normativa vixente?
13. Na avaliación valoro a aplicación adecuada desa normativa polo alumnado?
14. Suscito supostos prácticos que fomenten:
 - A iniciativa persoal
 - A responsabilidade
 - A madurez persoal

Resultado entre 20 e 45, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos.

Resultado entre 45 e 70, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos peor valorados

Resultado entre 75 e 100, Cumpro adecuadamente os obxectivos.

. *Avaliación da metodoloxía: (si/non)*

1. Avaliación inicial.
2. Partir dos coñecementos previos dos alumnos.
3. Adaptarse ao nivel medio da clase.
4. Traballar con esquemas.
5. Explicación con exemplos.
6. Tarefas de investigación.
7. Simulacións.

- 8. Probas distintas.
- 10. Traballos en grupo.
- 11. Utilización de medios audiovisuais.
- 12. Actualización.

. *Avaliación das aprendizaxes e promoción dos alumnos:* (marcar resposta)

- 1. Como utilizo os datos extraídos da avaliación inicial:
 - a. Como información adicional sobre o alumno.
 - b. Para detectar problemas de aprendizaxe e axustar a programación

- 2. Como levo a cabo a avaliación formativa:
 - a. Mediante fichas de observación.
 - b. Analizando as producións dos alumnos.
 - c. Con probas específicas.

- 3. Avalío a práctica docente no contexto do aula:
 - a. Si.
 - b. Non.
 - c. Intercambios orais.
 - d. Cuestionarios.

- 4. Utilizo os resultados obtidos na avaliación da práctica docente para modificar ou axustar o proceso de ensino:
 - a. Si.
 - b. Non.

- 5. Si somos varios profesionais incidindo sobre un mesmo alumno ou aspecto, contrastamos os resultados das nosas avaliacións:
 - a. Si.
 - b. Non.

ECONOMÍA DA EMPRESA

2º Bacharelato

ÍNDICE

1.....	INTR ODUCCIÓN
2.....	CON TRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CRAVE
3.	OBXECTIVOS
4.	SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS
5.	CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE. CC. MÍNIMOS ESIXIBLES
6.	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL
7.	METODOLOXÍA DIDÁCTICA
8.	MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS
9.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
10.	ELEMENTOS TRANSVERSAIS
11.	CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR
12.	CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AS TIC
13.	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES
14.	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

1. INTRODUCCIÓN

A materia obxecto de estudo ten como finalidade introducir ao alumnado no coñecemento da empresa e da realidade empresarial, e contribúe a desenvolver nel as capacidades recollidas no currículo, a través dos conceptos, procedementos e técnicas que se utilizan nas operacións habituais da actividade empresarial.

A economía e a empresa teñen unha importante presenza na vida cotiá da sociedade. Actualmente, a empresa destaca como un sistema social, como un organismo ou rede de comunicacións e de relacións de grupo. Pero a empresa non se pode contemplar nin entender como ente illado, senón como un subsistema dun sistema máis amplo, pois se atopa interrelacionada coa súa contorna, formando un conxunto en permanente evolución.

A problemática da empresa nos nosos días é moi ampla, e como institución desenvolve a súa actividade dentro dunha orde social e xurídico do que participa nas súas normas, valores, e relación de poder; en definitiva, asume unha gran responsabilidade social. Suscítase, cada vez con maior forza, claridade e insistencia, a esixencia dunhas actuacións máis respectuosas coa sociedade, as persoas, e o medio ambiente, incluída a obrigaón de informar de forma suficiente e oportuna aos axentes económicos e sociais interesados sobre a súa situación patrimonial e resultados obtidos.

Desde estas consideracións, a materia “Economía da Empresa”, ademais das cuestións estritamente económicas, integra múltiples aspectos, como os relacionados coa socioloxía das organizacións, a tecnoloxía, o dereito, a economía financeira e a contabilidade.

Hoxe en día resulta imprescindible considerar os cambios tecnolóxicos que se produciron nos últimos anos, e a implantación das tecnoloxías da información e a comunicación, pois á vez que serven de soporte, supoñen un cambio social que sen dúbida repercute no funcionamento e na organización da empresa.

Polo que respecta ao ensino da materia e aos procesos de aprendizaxe dos alumnos, os aspectos metodolóxicos adquiren gran importancia. Por iso propúgnase a aprendizaxe significativa, considerando os coñecementos previos do alumno, e contextualizando os novos conceptos, procedementos, e técnicas que se van a utilizar.

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS CRAVE.

O alumnado de bacharelato debe adquirir ao longo da etapa as seguintes competencias:

1. Comunicación lingüística.
2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
3. Competencia dixital.
4. Aprender a aprender.
5. Competencias sociais e cívicas.
6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
7. Conciencia e expresións culturais.

Comunicación lingüística

Se fomentará mediante o uso do diálogo e a xeración de ideas, estruturando o coñecemento e dando coherencia aos discursos, a utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, e de comunicación do coñecemento, especialmente do vocabulario específico relativo ao mundo empresarial.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Propoñeranse actividades nas que os alumnos terán que desenvolver a súa habilidade para utilizar e relacionar os números e as súas operacións básicas, tanto para interpretar datos como para producilos e resolver problemas relacionados co mundo empresarial, facendo tamén necesarias a aplicación de estratexias de resolución de problemas e a selección das técnicas adecuadas para calcular, representar e interpretar a realidade empresarial a partir da información que se forneza.

Competencia dixital

Contribuirase á aprendizaxe de destrezas vinculadas ao manexo da información, ao achegar ao alumnado á administración empresarial mediante o procesamento de datos cuantitativos, facendo uso das posibilidades que nos brindan as tecnoloxías da información e da comunicación.

Aprender a aprender

Buscaremos que os alumnos adquiran conciencia das propias capacidades, do que saben, do que é necesario que aprendan e de como poden optimizar a súa aprendizaxe orientándoo a satisfacer os seus propios obxectivos persoais.

Traballarase os coñecementos intentando favorecer a curiosidade por parte dos alumnos, a formulación de preguntas e dúbidas que integren a nova información que lles proporcionemos cos seus coñecementos previos e coa súa experiencia, facendo posible que os alumnos pasen a dispoñer de máis ferramentas coas que poderán adaptarse mellor ás esixencias da súa vida persoal e social.

Competencias sociais e cívicas

Traballarase contidos como os dereitos e deberes dos traballadores, ou o respecto ao medio ambiente, ou os dereitos dos consumidores, que axudarán aos alumnos a manter unha actitude respectuosa e solidaria ante as distintas circunstancias que se presenten na súa vida persoal e social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.

Favorecerase a comprensión de noticias de ámbito empresarial (en internet, xornais ou telexornais), a comunicación coa Administración Pública, a capacidade para entender as distintas formas de traballo existentes, así como os modelos empresariais e, en definitiva, toda unha serie de aspectos que permitirán, por unha banda, poñer en relación a oferta académica cos desexos e proxectos persoais, e, por outra, a preparación do alumnado para a vida adulta ao contribuír a proporcionar a capacitación necesaria aos alumnos/as para a formación, transición, inserción e adaptación á vida cotiá, e, en particular á vida profesional

Conciencia e expresións culturais

Forneceranse aos alumnos habilidades para desenvolverse adecuadamente, con autonomía e iniciativa persoal en ámbitos da vida moi diversos, e, en especial, no ámbito da actividade produtiva e laboral.

Introducirase a influencia que ten a presenza das empresas e a súa actividade na contorna natural e social no que se desenvolve, permitindo comprender os cambios que as actividades humana e empresarial producen sobre o medio ambiente, os recursos naturais e a calidade de vida das persoas.

3. OBXECTIVOS

O ensino da materia “Economía da Empresa” no Bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Identificar a natureza, funcións e principais características dos tipos de empresas máis representativos.
2. Apreciar o papel das empresas na satisfacción das necesidades dos consumidores e no aumento da calidade de vida e benestar da sociedade, así como elaborar xuízos ou criterios persoais sobre os seus disfuncións.
3. Analizar a actividade económica das empresas, en xeral, as de Galicia e as da contorna inmediata, en especial, a partir da función específica de cada unha das súas áreas organizativas, as súas relacións internas e a súa dependencia externa.
4. Recoñecer a importancia que para as empresas e a sociedade teñen a investigación, as innovacións tecnolóxicas e a globalización económica en relación coa competitividade, o crecemento e a localización empresarial.
5. Valorar criticamente as posibles consecuencias sociais e medio ambientais da actividade empresarial, así como a súa implicación no agotamento dos recursos naturais, sinalando o seu repercusión na calidade de vida das persoas.
6. Analizar o funcionamento de organizacións e grupos en relación coa aparición e resolución de conflitos.
7. Identificar as políticas de marketing de diferentes empresas en función dos mercados aos que dirixen os seus produtos.
8. Interpretar, de modo xeral, estados de contas anuais de empresas, identificando os seus posibles desequilibrios económicos e financeiros, e propoñer medidas correctoras.
9. Obter, seleccionar e interpretar información, tratada de forma autónoma, utilizando, no seu caso, medios informáticos, e aplicala a toma de decisións empresariais.

4.SECUENCIA E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS

No currículo da materia Economía da Empresa, os contidos aparecen distribuídos en 7 bloques:

Bloque 1. A empresa.

- 1.1. A empresa e o/a empresario/a
- 1.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa.
- 1.3. Clases de empresa

- 1.4. Marco xurídico da actividade empresarial.
- 1.5. Contorna na empresa
- 1.6. Responsabilidade social e medioambiental da empresa.
- 1.7. Funcionamento e creación de valor.

Bloque 2. Desenvolvemento da empresa.

- 2.1. Localización e dimensión empresarial.
- 2.2. Estratexias de crecemento interno e externo
- 2.3. Pequenas e medianas empresas: estratexias de mercado.
- 2.4. Importancia das pequenas e medianas empresas (PME) na economía
- 2.5. Internacionalización, competencia global e tecnoloxía
- 2.6. Empresa multinacional: aspectos positivos e negativos do seu funcionamento

Bloque 3. Organización e dirección da empresa

- 3.1. División técnica do traballo e necesidade de organización non mercado actual.
- 3.2. Funcións básicas da dirección
- 3.3. Planificación e toma de decisións estratéxicas.
- 3.4. Organización formal e informal da empresa: deseño e análise da súa estrutura
- 3.5. A xestión dos recursos humanos e o seu incidencia na motivación.
- 3.6. Os conflitos de intereses e as súas vías de negociación.

Bloque 4. A función produtiva

- 4.1. Produción e proceso produtivo
- 4.2. Función de produción: produtividade e eficiencia
- 4.3. Investigación, desenvolvemento e innovación (I+D+i) como elementos clave para o cambio tecnolóxico e mellora da competitividade empresarial
- 4.4. Custos: clasificación e cálculo dos custos na empresa.
- 4.5. Cálculo e interpretación do limiar de rendabilidade da empresa.
- 4.6. Os inventarios da empresa e os seus custos. Modelos de xestión de inventarios.

Bloque 5. A función comercial da empresa

- 5.1. Departamento comercial da empresa
- 5.2. Concepto e clases de mercado.
- 5.3. Técnicas de investigación de mercados.
- 5.4. Comportamento de o/a consumidor/a e segmentación de mercados.
- 5.5. Variables do marketing-mix e elaboración de estratexias
- 5.6. Estratexias de marketing e ética empresarial
- 5.7. Tecnoloxías da información e das comunicacións e marketing

Bloque 6. A información na empresa

- 6.1. Obrigacións contables da empresa.

- 6.2. A composición do patrimonio e a súa valoración.
- 6.3. Resultados da empresa
- 6.4. As contas anuais e a imaxe fiel.
- 6.5. Elaboración do balance e a conta de perdas e ganancias.
- 6.6. Análise e interpretación da información contable.
- 6.7. A fiscalidade empresarial: principais figuras impositivas e elementos clave da súa estrutura e do seu funcionamento.

Bloque 7. A función financeira

- 7.1. Estrutura económica e financeira da empresa.
- 7.2. Concepto e clases de investimento.
- 7.3. Valoración e selección de proxectos de investimento.
- 7.4. Fontes de financiamento interno e externa da empresa. Novas formas de financiamento
- 7.5. Ciclos da empresa
- 7.6. Período medio de maduración

Os bloques de contidos os distribuímos nos en 10 Unidades Didácticas, U.D.:

- 1. Empresa e empresario.
 - A actividade económica.
 - Empresa e empresario.
 - Elementos da empresa.
 - Obxectivos empresariais.
 - Funcionamento da empresa.
 - Contorna da empresa.

- 2. Clases de empresas.
 - Lexislación mercantil.
 - Clasificación das empresas.
 - Tipos de empresas segundo a súa forma xurídica.
 - Sociedade mercantil. Sociedades mercantís especiais.

- 3. Estratexia e desenvolvemento empresarial.
 - Estratexia empresarial.
 - Estratexias competitivas.
 - Estratexias de crecemento.
 - Internacionalización: multinacionais.
 - Pimes.

- 4. Dirección e organización da empresa.
 - Proceso de administración: concepto e fases.
 - Función de planificación.
 - Función de organización.
 - Función de xestión ou dirección.

- Función de control.
- Xestión de recursos humanos.
- Recrutamento e selección de persoal.
- Motivación dos recursos humanos.

5. A área de produción.

- Producción e proceso produtivo.
- Tecnoloxía e innovación tecnolóxica.
- Función de produción. Produtividade e eficiencia.
- Custos da empresa.
- Limiar de rendabilidade ou punto morto.
- Xestión da produción.
- Calidade na empresa.
- Producción e protección do medio ambiente.

6. A área de aprovisionamento.

- Función de aprovisionamento.
- Xestión de inventarios.
- Valoración das existencias.

7. A área comercial. O Marketing

- O departamento comercial.
- O mercado.
- Estudo de mercado.
- Segmentación dos mercados.
- Posicionamento do produto.
- O marketing e os seus elementos.
- Produto.
- Prezo.
- Promoción.
- Distribución.
- O plan de marketing.
- Aplicación ao marketing das TICs.

8. Estados financeiros e a fiscalidade da empresa.

- A información na empresa.
- O patrimonio da empresa.
- Os resultados da empresa.
- O Plan Xeral de Contabilidade.
- A fiscalidade empresarial.

9. Análise dos estados financeiros da empresa.

- Introducción á análise de estados contables.
- Análise patrimonial.
- Análise financeira.

- Análise económica.

10. A función financeira.

- Fontes de financiamento da empresa.
- Fontes de financiamento segundo a titularidade.
- Custo e selección da fonte de financiamento.
- Investimento: concepto e tipos.
- Características dun investimento.
- Métodos de selección e valoración de investimentos.
- Ciclos da empresa.
- Período medio de maduración.

En canto á temporalización, é meramente orientadora posto que a lexislación vixente contempla que esta é unha das decisións que, aínda que depende do departamento, tamén depende dos profesores responsables, os cales poden variar as liñas xerais na medida en que as circunstancias do curso e as necesidades dos seus alumnos así o xustifiquen

Aproximadamente será a seguinte:

8. As catro primeiras unidades corresponderán ao primeiro trimestre
9. As tres seguintes unidades, corresponderán ao segundo trimestre
10. O resto, as outras tres unidades, xa se verán no último trimestre.

5. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE. CC. MÍNIMOS EXISIBLES

1ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1.1. Describir e interpretar os elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións, as formas xurídicas que adoptan e relacionar con cada unha as responsabilidades legais dos/as propietarios/as e xestores/as e as esixencias de capital.

1.2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna en que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias, decisións adoptadas, e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.

2.1. Identificar e analizar as estratexias de crecemento e as decisións tomadas polas empresas, tomando en consideración as características do marco no que actúan.

3.1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa valorando as posibles modificacións en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos suscitados.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e responsabilidades para cada tipo. CD, CMCCT, CSIE

1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas. CD, CMCCT

1. 1.1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os distintos criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado no que operan, a fórmula xurídica que adoptan, o seu carácter público ou privado. CAA, CD, CMCCT

1.1.4. Describe vos elementos dá empresa en relación coas funcións que desenvolven e vos obxectivos que procuran dentro do sistema. CCL, CSIEE

1.2.1. Identifica os tipos de empresas e empresarios/as que actúan na súa contorna así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo. CD, CMCCT, CSC, CSIEE

1.2.2. Analiza a relación empresa, sociedade e medio ambiente e valora os efectos, positivos e negativos, das actuacións das empresas nas esferas social e medioambiental. CD, CSC, CSIEE

1.2.3. Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía. CSC, CSIEE

2.1.1. Describe e analiza os factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa de devanditas decisións. CCL, CMCCT

2.1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa. CD, CMCCT, CSIEE

2.1.3. Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación. CCL, CMCCT, CSIEE

2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos. CAA, CD, CMCCT

2.1.5. Examina o papel das pequenas e medianas empresas no noso país e valora as súas estratexias e formas de actuar, así como as súas vantaxes e inconvenientes. CSC, CSIEE

2.1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental. CCL, CSC, CMCCT

2.1.7. Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa e relaciónao coa capacidade para competir de forma global. CD, CMCCT, CSC

3.1.1. Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica para valorar as súas consecuencias sociais CMCCT, CSC

3.1.2. Describe a estrutura organizativa, estilo de dirección, canles de información e comunicación, grado de participación en tómaa de decisións e organización informal da empresa. CCL, CMCCT, CSIEE

3.1.3. Identifica a función de cada área de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como os seus interrelacións. CD, CMCCT, CSIEE

3.1.4. investiga sobre a organización nas empresas da súa contorna máis próxima, e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas a solucionar e describe propostas de mellora. CAA, CD, CSC, CSIEE

3.1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, para detectar problemas e propoñer melloras. CAA, CMCCT, CSIEE

3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes xeitos de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade. CAA, CSC, CSIEE

2ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

4.1. Analizar diferentes procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, e recoñece a importancia do I+D+i

4.2. Determinar, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendabilidade, a partir dun suposto suscitado.

4.3. Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.

5.1. Analizar as características do mercado e explicar de acordo con elas as políticas de marketing aplicadas por unha empresa ante diferentes situacións e obxectivos.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

4.1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores, e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa. CD, CMCCT

4.1.2. Analiza e valora a relación existente entre a produtividade e os salarios dos traballadores. CMCCT, CSC

4.1.3. Reflexiona sobre a importancia, para a sociedade e para a empresa, da investigación e a innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento. CAA, CMCCT, CSC

4.2.1. Diferenza os ingresos e custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou perda xerado ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos matemáticos e interpreta os resultados. CD, CMCCT

4.2.2. Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa e represéntaos graficamente. CD, CMCCT

4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa. CD, CMCCT

4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación, que axudan a tómaa de decisións. CMCCT, CSIEE

- 4.3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario. CD, CMCCT
- 4.3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos. CD, CMCCT
- 4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa. CMCCT, CSIEE
- 5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido. CSIEE
- 5.1.2. Identifica, e adapta a cada caso concreto, as estratexias e enfoques de marketing. CAA, CD, CMCCT
- 5.1.3. Interpreta e valora estratexias de marketing, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental. CD, CMCCT, CSC, CSIEE
- 5.1.4. Comprende e explica as fases e etapas da investigación de mercados. CCL, CMCCT
- 5.1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos. CD, CMCCT
- 5.1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do marketing que xorde co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación. CD, CMCCT, CSC
- 5.1.7. Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa. CCL, CMCCT
- 5.1.8. Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa. CD, CMCCT, CSC

3ª AVALIACIÓN. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

- 6.1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicar o seu significado, diagnosticar a súa situación a partir da información obtida e propoñer medidas para a súa mellora.
- 6.2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais e explicar os diferentes impostos que afectan ás empresas.
- 7.1. Valorar proxectos de investimento, xustificar razoadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, diferenciar as posibles fontes de financiamento nun suposto determinado e razoar a elección máis adecuada.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES. COMPETENCIAS CRAVE

- 6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada. CMCCT, CSIEE
- 6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, dereitos e obrigacións da empresa en masas patrimoniais. CMCCT
- 6.1.3. Interpreta a correspondencia entre investimentos e o seu financiamento. CAA
- 6.1.4. Detecta, mediante a utilización de ratios, posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, solvencia e apalancamento da empresa. CMCCT

- 6.1.5. Propón medidas correctoras adecuadas en caso de detectarse desaxustes patrimoniais ou financeiros. CAA, CSIEE
- 6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais. CMCCT, CD
- 6.1.7. Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro. CMCCT, CSIEE
- 6.1.8 Valora a importancia da información en tómaa de decisións. CAA, CSIEE
- 6.1.9. Calcula ou resultado do exercicio económico dá empresa, empregando vos criterios de imputación aplicables. CD, CMCCT
- 6.1.10. Identifica, interpreta e clasifica vos elementos do resultado dá empresa. CD, CMCCT, CSIEE
- 6.2.1. Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolven. CMCCT, CSIEE
- 6.2.2 Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles. CCL, CMCCT
- 6.2.3. Valora a achega que supón a carga impositiva que soportan as empresas á riqueza nacional. CSC
- 7.1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos. CD, CSIEE, CMCCT
- 7.1.2. Aplica métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto), nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa. CD, CMCCT
- 7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando externa e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. CCL, CMCCT
- 7.1.4. Analiza nun suposto concreto de financiamento externo as distintas opcións posibles, os seus custos e variantes de amortización. CAA, CD, CMCCT
- 7.1.5. Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro. CAA, CMCCT, CSIEE
- 7.1.6. Valora as fontes de financiamento da empresa, tanto externas como internas. CMCCT, CSIEE
- 7.1.7. Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira. CAA, CMCCT
- 7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e resolución de supostos. CD, CMCCT
- 7.1.9. Identifica e describe vos ciclos dá actividade dá empresa e as súas fases. CCL, CMCCT, CSIEE
- 7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, vos períodos de maduración dá empresa, e distingue as súas fases. CMCCT, CAA, CD.

MÍNIMOS ESIXIBLES

Considerarase que un alumno conseguiu alcanzar os coñecementos e aprendizaxes básicas cando logre polo menos o 50% dos obxectivos en cada avaliación.

Para saber si alcanzáronse estes obxectivos, a profesora basearase nos criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe expostos, mailas competencias crave.

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. PROCEDEMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INICIAL

Os alumnos terán que presentar exercicios prácticos sobre temas económico-empresariais de actualidade que se avaliaran trimestralmente.

Haberá traballos que deberán realizarse individualmente e outros traballos que deberán facerse en grupos.

Faranse dúas probas escritas e unha oral. En canto á valoración das probas escritas, a primeira delas supón o 50% da nota, e a segunda o outro 50%, incluíndo todos os contidos da avaliación esta última.

Para facer a media destas probas e poder obter así unha cualificación positiva, débense obter catro (4) ou máis puntos en cada unha delas. De non ser así, non se fará a media e a avaliación será cualificada negativamente.

Cada falta de ortografía (excluídas as tildes) cometida nas probas escritas, restará 0.2 puntos á nota de cada exame.

Se durante a realización das probas escritas, a profesora detecta que algún alumno ou algunha alumna copia respostas utilizando calquera dos medios non permitidos durante o exame, a súa cualificación será de cero puntos, e na avaliación á que corresponda a proba terá cualificación negativa, tendo que facer a recuperación da dita avaliación.

A proba oral realizarase logo da primeira proba escrita e antes da segunda. A nota da proba oral terá o mesmo peso que a nota das probas escritas: 50% para a oral; 50% para as dúas escritas.

Unha vez feita a media entre estas probas (oral e escrita) incorporarase á nota final de avaliación, cun peso do 80%.

O interese do alumno cara á materia, os resumos dos temas, as notas dos traballos presentados, a súa participación en clase, as ausencias, e calquera

outro factor que determine a profesora, terán un peso do 20% na nota final de cada avaliación.

Ambas ponderacións (20% e 80%) necesítanse, son complementarias, é dicir, necesítanse a unha á outra para poder cualificar ao alumno; cunha soa delas, non se poderá cualificar positivamente a avaliación.

Actividades de recuperación.

Para aqueles/as alumnos/as que non obteñan avaliación positiva na primeira e/o na segunda avaliación, farase un exame de recuperación, unha vez finalizado o primeiro e o segundo trimestre que poderá desenvolverse tanto por escrito como oralmente.

A última avaliación non se poderá recuperar de xeito individualizado cando se teña pendente algunha das anteriores avaliacións. É dicir, se non se superou a primeira avaliación, e/ou non se superou a segunda avaliación, farase unha recuperación global da materia.

De ter que recuperar unicamente esta terceira avaliación, a recuperación realizarase ao mesmo tempo que se realice a recuperación global co resto do alumnado.

Ao final do curso, realizarase un exame final de toda a materia, que constará dunha parte teórica e unha parte práctica, tendo que alcanzar o alumno unha puntuación mínima en cada parte, que será fixada pola profesora, para poder aprobar e dar por superada a materia.

Para decidir a **nota final**, terase en conta a nota media do curso e a nota do exame final (90%), mailo interese durante o curso do alumno cara á materia, a participación no aula, etc. (10%).

Para os alumnos que non permitan a aplicación dos criterios xerais de avaliación, realizarase unha proba escrita a final de curso, que consistirá en desenvolver unha serie de preguntas (teóricas e prácticas) relacionadas cos aspectos fundamentais da materia, e que se valorará segundo establécese nos criterios de avaliación xa mencionados. Ademais, poderá esixirse ao alumno a entrega dalgún traballo para poder cualificar positivamente.

Considerase que non se poden aplicar os criterios xerais de avaliación a un alumno ou a unha alumna o feito de que se produza a non asistencia sen causa xustificada do alumno o a alumna ao 10% das sesións establecidas para a materia, en cada unha das avaliacións.

No caso de darse esta situación, considerase abandono da materia por parte do alumno o da alumna.

Na convocatoria extraordinaria, os/as alumnos/as coa materia suspensa realizarán unha proba escrita de recuperación da materia coa mesma estrutura que a proba do exame final ordinario. Realizarase no mes de xuño, dependendo do calendario da ABAU, que é o que condiciona as datas.

PROCEDEMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Realizarase unha valoración dos coñecementos previos do alumnado utilizando un exame tipo test ou de respostas abertas ou unha lectura.

Non terá consecuencias para o alumnado. Será a modo de consulta e para determinar posibles reforzos ou medidas ordinarias ou extraordinarias de atención a diversidade

7. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Metodoloxía didáctica é o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflexiva, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados.

1. Indagación do nivel de coñecemento do alumnado.
2. Exposición teórica, demostracións matemáticas, representacións gráficas para cada un dos temas que forman as unidades didácticas. Ditas exposicións serán realizadas pola profesora.
3. Os alumnos opinarán, formularán preguntas relacionadas co tema, suscitarán dúbidas,... Trátase de explicar con exemplos a realidade do mundo económico e/ou empresarial.
4. Recompilación do estudado nun resumo que conteña: conceptos, características, fórmulas e representacións gráficas.
5. Suscitaranse exercicios teórico-prácticos que os/as alumnos/as deberán resolver e corríxiranse en clase por eles mesmos. A profesora intervirá naqueles exercicios que susciten excesiva dificultade, ou estean mal resoltos polos/as alumnos/as.
6. Suscitaranse algúns debates para tratar contidos sobre a globalización (ganadores e perdedores), influencia das novas tecnoloxías nos nosos hábitos

de consumo, ética empresarial, responsabilidade social das multinacionais, custos sociais, etc.

7. Realizaranse exames e exercicios de distintos tipos: con definicións, con preguntas curtas que esixan de unha explicación ou non, con temas a desenvolver e comentarios de textos de actualidade económica, ...

8. **MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.**

Utilizarase como soporte básico o libro elaborado polo autor do blog de economía . <http://deconomiablog.blogspot.com>, Javier Angulo, dispoñible de maneira altruista para o seu uso na rede.

O libro de texto de Economía da Empresa 2º de Bacharelato de J. AlfaroGiménez, C. González Fernández e M. Pina Massachs, da Editorial McGraw-Hill, foi empregado no curso anterior como referente para o alumnado. Tamén pode ser usado neste curso.

- Libros de texto doutras editoriais pódense utilizar como material de consulta.

Se complementarás con apuntes, resúmenes ou esquemas elaborados pola profesora.

Ademais utilizaranse:

- Periódicos de información xeral e económica: O País, O Mundo, A Voz de Galicia, Cinco Días, Expansión, Negocios,...
- Revistas económicas e empresariais: Emprendedores, Actualidade Económica de Galicia, etc.
- Documentais extraídos de internet sobre empresas e temas relacionados coa mesma que se tratan ao longo do curso, para ver no aula.
- Análise de datos empresariais extraídos de anuarios, xornais, organismos públicos e privados,...

11. Internet.

Diferentes páxinas web de institucións e medios:

- . <http://www.ine.es>
- . <http://www.europa.eu>
- . <http://www.elpais.com>
- . <http://www.bde.es>
- . <http://www.expansion.com>
- . <http://elblogsalmon.com>

.Diferentes páxinas o blogs de compañeiros de economía:

- . <http://josesande.com>
- . <http://econodvcharo.com>
- . <http://econosublime.com>

A Aula Virtual do centro é un recurso fundamental. A profesora poderá subilas actividades a realizar polos/as alumnos/as ao longo do curso.

9. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O Bacharelato é unha formación non obrigatoria e isto supón a non adaptación dos contidos e obxectivos, pero si das metodoloxías que deberán ser flexibles para atender ás necesidades e capacidades dun alumnado heteroxéneo. Non debemos considerar ao grupo como un todo e tratalo como tal, recordemos que é a suma de moitas individualidades.

- No caso de alumnos con dificultades, debemos realizar actividades de repaso e reforzo, buscando con iso unha aproximación das súas aprendizaxes aos do resto do grupo.

- En Bacharelato é habitual atoparse con alumnos moi predispostos cara á materia, é tarefa docente reforzar ese interese mediante actividades de ampliación, lecturas, traballos, investigacións,...

- En ocasións podémonos atopar con alumnos que posúen unhas capacidades por encima da media. Neste caso as formas de identificar a este tipo de alumnado e as medidas a tomar para potenciar a súa formación, levaranse a cabo tanto polo profesorado ordinario como polo Departamento de Orientación.

- As adaptacións necesarias para os alumnos con problemas motores ou sensoriais requirirán da análise individual de cada caso: probas orais para alumnos con problemas motores, textos adaptados para alumnos con problemas visuais, dispoñibilidade de intérpretes para alumnos con xordeira, etc. É moi importante conseguir a integración co resto do grupo.

10. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

. O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor, a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e o fomento da igualdade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial aparecen tratados especificamente nalgunhas das unidades didácticas.

. O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e a igualdade de trato e non discriminación por condición ou circunstancia persoal ou social, estará presente como forma de convivencia no aula e no ámbito da empresa.

. A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, mostrarase como un xeito de resolver conflitos dentro da empresa.

. Valores como liberdade, xustiza, igualdade, pluralismo político, paz, democracia, respecto aos dereitos humanos, tamén se desenvolverán, sobre todo, ao tratar a empresa como lugar de convivencia de diversidade de persoas.

. A análise de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos discriminantes realizarase mentres se traballa en equipo dentro do aula e reforzarase ao tratar o clima laboral.

. Desenvolvemento sostible e medio ambiente, situacións de risco derivadas da utilización de TICs, urxencias e catástrofes están especialmente unidos ao mundo empresarial: contaminación, protección do medio ambiente, uso de TICs no traballo, plan de prevención de riscos laborais, desenvólvense ao longo do curso en distintas unidades didácticas con enfoques diferentes.

11.CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

O mundo da empresa está en constante evolución, e xa que logo require unha posta ao día continuada por parte dos profesores que a impartimos. Isto fai que debamos ler noticias económicas e empresariais en distintos medios para coñecer os cambios que se van producindo.

Para estimular o interese e o hábito pola lectura, tratarase de facer chegar aos alumnos algunhas destas lecturas que os profesores consideremos que se poden adaptar aos contidos da programación, e aquelas que se consideren de actualidade en cada momento.

As formas máis comúns de fomentar a lectura na materia de Economía da Empresa, ademais da utilización do libro de texto, son a través de:

- Noticias de xornais de tirada local, rexional ou nacional

- Noticias de diarios económicos

- Revistas económicas: Emprendedores, Actualidade Económica de Galicia,...

- Informes editados por organismos públicos ou entidades privadas económico-financeiras.
- Boletíns oficiais.

12.CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO ÁS TIC

En todas as materias impartidas polo Departamento foméntase o uso das tecnoloxías da información e comunicación, para obter o máximo aproveitamento á hora de realizar as actividades e traballos propostos, así como para os proxectos de investigación que no seu caso se leven a cabo.

A utilización das tecnoloxías da información e a comunicación na aprendizaxe da economía para obter información, simular e visualizar situacións, para a obtención e o tratamento de datos, etc., é un recurso útil que contribúe a mostrar unha visión actualizada da situación económica dun país. Neste sentido como recursos didácticos foron recompiladas na webgrafía que aparece no apartado de recursos e materiais didácticos desta programación, un conxunto de sitios webs de interese para o alumnado.

A realización guiada de procuras na web constitúe un medio para o desenvolvemento da competencia dixital e desenvólvese fomentando a procura, selección e utilización de información en medios dixitais, ademais permite que o alumnado se familiarice cos diferentes códigos, formatos e linguaxes nas que se presenta a información (datos estatísticos, representacións gráficas, táboas...) Tamén se procura desenvolver no alumnado a capacidade de utilizar a información de maneira crítica e sistemática, avaliando a súa pertinencia e diferenciando entre información real e virtual, salvagardando en todo caso a súa necesaria privacidade así como o debido respecto aos dereitos de autor (en relación coa utilización de imaxes por exemplo).

Nas aulas, o profesor fará uso dos encerados dixitais dispoñibles cando así o requira a unidade didáctica a desenvolver, invitando ao alumnado a participar activamente na aula facendo un uso apropiado do mesmo. En ocasións que os contidos das unidades didácticas así o requiran, previa reserva da Aula de Informática do centro, o alumnado traballará nos equipos informáticos do centro baixo as directrices da profesora.

Dende o departamento promoverase así mesmo a utilización de ferramentas colaborativas (Google Drive para compartir moitos arquivos, Google sites para a creación de páxinas web simples, Google docs...)

Por outra parte, os contidos, criterios e estándares de avaliación da materia incorporan o coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas: os programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentación de diapositivas, etc. Neste sentido o departamento promocionará a utilización de software libre á hora de utilizar programas de tratamento de textos, follas de cálculo, presentacións de diapositivas.

Outra capacidade potenciada é a de utilizar ferramentas informáticas para producir, presentar e comprender información de complexidade progresiva e ter a habilidade necesaria para acceder a servizos baseados en Internet, buscalos e utilízalos; pero, ao mesmo tempo, tamén a capacidade de saber como empregar as TIC en apoio do pensamento crítico, a creatividade e a innovación.

A utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación faise imprescindible para a adquisición de actitudes e destrezas no manexo de ferramentas e programas informáticos e na correcta utilización de software específico de xestión empresarial, así como para alcanzar algúns dos obxectivos establecidos nas actividades ou tarefas que se programen ao longo do proceso de ensinanza-aprendizaxe e para a creación e difusión de contidos que permitan expoñer os resultados dos traballos realizados.

Outras ferramentas TIC que poden ser utilizadas polo departamento nalgunhas unidades didácticas:

- En relación coa visualización e subida de vídeos á rede:
<https://www.youtube.com/?gl=ES&hl=es>
<https://vimeo.com/>
- En relación coa elaboración de murais e outras tarefas colaborativas: Padlet, Pinterest.
<https://es.padlet.com/dashboard>
<https://www.pinterest.es/>
- Prezi, ferramenta utilizada para algunhas presentacións:
<https://prezi.com>
- Para pequenos traballos proxectos de investigación, poderanse utilizarse blogues ademais de Google Sites:
<https://www.blogger.com>
<https://es.wordpress.com/>

13.ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dada a situación actual na que xa non hai restricións xeradas pola pandemia da COVID 19, pódense levar a cabo este tipo de actividades. A posibilidade de realizar algunha actividade vese factible.

Estas actividades poderíanse realizar conxuntamente cos alumnos de Economía, de 1º de Bacharelato, e poderían incluso facerse cos alumnos de ESO que cursaran materias do Departamento. E incluso, con alumnado doutros Departamentos.

Contemplase a posibilidade de asistir a charlas organizadas polas distintas universidades galegas, facer visitas as mesmas, e non se descarta algunha outra saída que puidera xurdir ao longo do curso.

14. PROCEDEMENTOS PARA AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

A procura da calidade fai necesaria a avaliación dos/as alumnos/as, para establecer as cualificacións e medir o grado de aproveitamento alcanzado, e da actividade docente. A avaliación do profesorado e do propio proceso de formación faise necesaria para comprobar a efectividade do traballo desenvolvido, así como as posibilidades de melloralo.

Pódense utilizar diversos instrumentos na avaliación do profesorado e do proceso de formación desenvolvido.

O Departamento de Economía periodicamente controlará como se vai axustando a materia á programación inicial.

Apuntaranse dificultades e incoherencias, si as houbera, e intentaranse evitar posibles desviacións da programación.

Suscitaranse as adaptacións oportunas para mellorar en próximos cursos.

Para a avaliación da práctica docente utilizaranse os seguintes cuestionarios, indicadores de logro:

. Avaliación dos obxectivos.

Selección do valor que mellor describe o grado de cumprimento dos obxectivos (1 nunca, 2 ás veces, 3 regularmente, 4 frecuentemente, 5 sempre):

1. Valoro a incidencia das novas tecnoloxías

2. Traballo con aplicacións informáticas

3. Formulo casos prácticos onde o alumnado utilice documentos reais

4. Ao avaliar teño en conta si a resposta que dá o alumno é elaborada, estruturada e clara
5. Insisto desde a miña materia nos seguintes valores
 - Conservación de datos.
 - Uso correcto dos equipos.
 - Puntualidade.
6. Utilizo diversas fontes de información
7. Plantexo supostos prácticos nos que o alumnado utilice esa información
8. Motivo ao alumnado para que aporte as súas propias fontes de información
9. Valoro a utilización de distintas fontes de información por parte do alumnado na avaliación da materia
10. Creo que o alumnado aproveita esa información
11. Traballo os contidos coa normativa actualizada
12. Aplica e utiliza o alumnado a normativa vixente
13. Na avaliación valoro a aplicación adecuada desa normativa polo alumnado
14. Suscito supostos prácticos que fomenten:
 - A iniciativa persoal
 - A responsabilidade
 - A madurez persoal

Resultado entre 20 e 45, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos.

Resultado entre 45 e 70, Debo revisar o cumprimento dos obxectivos peor valorados

Resultado entre 75 e 100, Cumpro adecuadamente os obxectivos.

. Avaliación da metodoloxía: (si/non)

1. Avaliación inicial.
2. Partir dos coñecementos previos dos alumnos.
3. Adaptarse ao nivel medio da clase.
4. Traballar con esquemas.
5. Explicación con exemplos.
6. Tarefas de investigación.
7. Simulacións.
8. Probas distintas.
10. Traballos en grupo.

11. Utilización de medios audiovisuais.

12. Actualización.

. *Avaliación das aprendizaxes e promoción dos alumnos:* (marcar resposta)

1. Como utilizo os datos extraídos da avaliación inicial:

a. Como información adicional sobre o alumno.

b. Para detectar problemas de aprendizaxe e axustar a programación

2. Como levo a cabo a avaliación formativa:

a. Mediante fichas de observación.

b. Analizando as producións dos alumnos.

c. Con probas específicas.

3. Avalío a práctica docente no contexto do aula:

a. Si.

b. Non.

c. Intercambios orais.

d. Cuestionarios.

4. Utilizo os resultados obtidos na avaliación da práctica docente para modificar ou axustar o proceso de ensino:

a. Si.

b. Non.

5. Si somos varios profesionais incidindo sobre un mesmo alumno ou aspecto, contrastamos os resultados das nosas avaliacións:

a. Si.

b. Non.